

**PROGRAM
ve
TÜZÜK**

20 EYLÜL 2002

TBMM

Kütüphanesi

TBMM
Kütüphanesi

Yer: **81-3562**

Yıl: **2002**

Cilt:

Kısım:

Kopya:

Demirbaş No.

200707235

HEDİYE

Tarih : / / 200

13 **Ekim** **2007**

81.3562

2002

2007-7235

**SOSYALDEMOKRAT
HALK PARTİSİ**

PROGRAM

20 Eylül 2002

İ Ç İ N D E K İ L E R	2007-7235	Sayfa
SOSYALDEMOKRAT HALK PARTİSİ PROGRAMI		1
TÜRKİYE'YE İNANIYORUZ		2
TARİHSEL KÖKLERİMİZ		4
NASIL SİYASET YAPACAĞIZ		5
SHP'NİN UFKU		7
EŞİTLİK VE ÖZGÜRLÜKTEN YANAYIZ		8
DEVLETİ YENİDEN YAPILANDIRACAĞIZ		11
ÇALIŞAN VE ÜRETENDEN YANAYIZ		15
ÜRETİMDEN, BÜYÜMEDEN VE HAKÇA PAYLAŞIMDAN YANAYIZ		16
YOKSULLUĞU YENECEĞİZ		22
TAM İSTİHDAM VAZGEÇİLMEZ HEDEFİMİZDİR		24
EĞİTİM VE SAĞLIKTA EŞİTLİK SAĞLAYACAĞIZ		25
TOPLUMSAL DEĞERLERİMİZE SAHİP ÇIKACAĞIZ		27
KÜLTÜR VE SANAT POLİTİKAMIZ		29
ÇEVRE SORUMLULUĞUNUN BİLİNCİNDEYİZ		29
KÜRESELLEŞMEYE BAKIŞIMIZ		30
DIŞ SİYASET YAKLAŞIMIMIZ		31
AVRUPA BİRLİĞİ'NE BAKIŞIMIZ		35

SOSYALDEMOKRAT HALK PARTİSİ PROGRAMI

Sunmuş olduğumuz bu metin, okunduğunda görülebileceği gibi, klasik parti programlarından çok farklıdır.

Adaletin herkesi kucaklamasını, yoksulluğun ortadan kalkmasını, yolsuzlukların hesabının sorulmasını, herkesin emeğinin karşılığını almasını, üretimde, yönetimde ve denetimde paydaşlık bilinci taşıyan yurttaşların çoğalmasını, toplumsal barış içinde hak ve özgürlüklerin kullanılmasını, bilimin ve sanatın ışıltısıyla aydınlanan laik Türkiye'nin çağdaş dünyada saygın ve onurlu yerini almasını öngören bu Programda SHP'nin kurucuları kendilerini tanımlamakta, neler yapmayı düşündüklerini ve bunu nasıl yapacaklarını ifade etmektedirler.

Bu biçimi ile Program, SHP'nin dünyaya ve Türkiye'ye bakışının, ideolojik duruşunun, görüşlerinin ve tercihlerinin bir açıklamasıdır.

Hiç kuşkusuz Program, ileride her aşamada görev üstlenecek SHP'liler tarafından tartışılacak, değerlendirilecek ve geliştirilecektir. Sunduğumuz metin, program geliştirme çalışmalarının bir başlangıcı olarak alınmalıdır. Partinin kuruluşu ile birlikte, Tüzüğümüzde öngörülen platformlarda uygulama politikaları hazırlanacak ve kamuoyunun bilgisine sunulacaktır.

TÜRKİYE'YE İNANIYORUZ

Türkiye Cumhuriyeti tarihsel mirası gereği farklı kültürlere, dillere, dinlere ve mezheplere mensup olan yurttaşlarımızın ortak iradesiyle kurulmuştur.

Ancak genç Cumhuriyetimizin tarihinde zaman zaman kuruluşunun temel anlayışıyla bağdaşmayan uygulamalar ile iç ve dış tahrikler sonucu yaşanan sorunlar, ülke bütünlüğünü ve toplumsal barışı tehdit eder boyutlara ulaşmış ve ülkemiz irtica tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Böyle bir dönemde Türk ve Kürt kökenli yurttaşlarımız kışkırtmalara kapılmamış, ulusal bütünlüğümüze ve iç barışımıza sahip çıkmışlardır. Benzer bir biçimde aynı duyarlılığı inançlı yurttaşlarımız da göstermiş ve Cumhuriyetimizin laik niteliği korunabilmiştir.

Toplumsal yapımızı derinden etkileyen bu gelişmelerin bir daha yaşanmaması, barışın kalıcı kılınması demokrasimizin ve iktisadi yapımızın güçlendirilmesiyle sağlanacaktır.

Ülke bütünlüğünü ve Cumhuriyetimizin demokratik, laik niteliklerini temel alan bir anlayışın yerleşmesinin tüm yurttaşlarımızın özlemi ve talebi olduğunu biliyoruz.

Öte yandan bugün ülkemiz, toplumun her kesimini çok olumsuz bir şekilde etkileyen bir iktisadi bunalım yaşamaktadır. Halkımızın büyük bir bölümü yoksulluğa itilmiş, gelir dağılımı

onarılması güç bir biçimde bozulmuş, işsizlik artmış, üretim neredeyse durma noktasına gelmiştir. Aslında iktisadi ve toplumsal yönleriyle algılanan bu bunalımın altında, idari ve siyasi yapının artık Türkiye'yi taşıyamaz duruma gelmesi yatmaktadır.

Ancak, yakınmalara ve karamsar tavır sergileyenlere katılmıyoruz. Türkiye büyük ülkedir. Bu toplum, bütünleşerek aştığı öteki sorunlar gibi bu sorununu da yeni bir siyaset anlayışı ile aşacaktır.

Biz Türkiye'nin gücüne inanıyoruz. Türkiye, önüne doğru hedefler konduğunda ve doğru yönetildiğinde, sorunlarını çözecek ve hedeflerini yakalayacak güce sahiptir.

Türkiye müthiş bir dönüşümün, büyük bir sıçramanın, kabuğunu kırmanın bütün enerjisini biriktirmiştir.

Böyle yönetilmek ve böyle yaşamak, Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının alinyazısı değildir. Bugünkü siyasi ve idari yapı değişmelidir ve değişecektir.

Bu bitmeyecekmiş gibi görünen kısırdöngüyü değiştirmek siyasetin işidir. Bu siyaseti kurgulamak, yaratmak ve kurumlaştırmak da siyasetçinin görevidir.

Sosyaldemokrat Halk Partisi, Türkiye'nin büyük değişim ve dönüşüm

gücüne inanan, Türkiye'yi yönetme, bilginin aydınlığında değiştirme, dönüştürme ve zenginleştirme iddiasına sahip bir siyasal partidir.

Bu iddiamızı aşama aşama gerçekleştireceğiz ve en büyük mirasımız olan Cumhuriyetimizin 100.yılı olan 2023'te, Türkiye'yi dünyanın önder ülkeleri arasına taşıyacağız.

TARİHSEL KÖKLERİMİZ

SHP, üzerinde yaşadığımız toprakların binlerce yıllık geçmişine ve birikimine övünçle sahip çıkan bir partidir. SHP kendisini, Türkiye'yi emperyalist işgalden, halkı hilafet ve saltanatın egemenliğinden kurtaran; çağdaş, onurlu ve tek coğrafyada birçok dilden, dinden, etnik kökenden, mezhepten insanı bir devlet yapısı içinde birleştirmeyi başaran tarihsel ve siyasal mirasın sahibi ve sürdürücüsü olarak görür. Toplumumuzu çağdaş uygarlıkların üzerine çıkarmayı hedefleyen Cumhuriyet Devrimleri ve kazanımlarını korumayı, sürdürmeyi ve geliştirmeyi öncelikli ve vazgeçilmez görevleri olarak kabul eder.

SHP, Türkiye coğrafyasında yaşamış olan tüm uygarlıkların tarihsel ve kültürel mirasının bilinçli sahibidir.

SHP yerel kültürlerin yaşatılmasının ve gelişmesinin önündeki sınırların kaldırılmasının hem ulusal kültürün gelişmesine ve zenginleşmesine, hem de evrensel kültüre bir katkı olacağına inanır.

SHP'nin tarihsel kökeni Mustafa Kemal'in önderliğinde verilen Kurtuluş Savaşı ile Cumhuriyet ilke ve devrimlerinin aydınlığına dayanır. Siyasal kökümüzü, "sol"un evrensel ve ulusal değerlerinde ve bu toprakların yetiştirdiği en büyük devrimci olan Mustafa Kemal'de görmekteyiz.

Bu doğrultuda emeği, özgürlüğü, eşitlik ve adaleti temel hedef alarak, dünya halklarına önderlik etmeyi amaçlayan evrensel Sosyal Demokrat Hareketin onurlu bir üyesi olmaya çaba gösteririz.

NASIL SİYASET YAPACAĞIZ

Cumhuriyetimizin kuruluşu ile birlikte, Atatürk'ün öncülüğünde büyük bir çağdaşlaşma atılımını cesaretle gerçekleştiren Türkiye, aradan seksen yıl geçtikten sonra, bir kez daha ve çok güçlü bir biçimde büyük bir değişim ve atılım gereksinimiyle karşı karşıya bulunmaktadır.

Yurttaşlarımızın daha iyi bir yaşam istemleri için köklü bir değişime gereksinim vardır. Ama bu değişimi gerçekleştirecek olan siyasal örgütlenmenin kendisi, bir değişim

geçirmeden bu istemleri yanıtlayabilecek, projeler üretebilecek düzeyde değildir. 21. yüzyılın başında, Türkiye'nin yaşadığı en büyük çelişki budur.

Siyasetçilerimiz, sorunlara kalıcı çözümler üretmek ve önermekten çok, öfkeyi dillendirmeyi, tepki sergilemeyi ya da yapay gündem yaratarak günlük konularla ilgilenmeyi tercih etmektedirler.

Türkiye onca sorununa karşın, siyasal tasarım açısından tarihinin belki de en kısır dönemini yaşamaktadır. En çok gereksinme duyulan bir dönemde halkımızın önüne bir “gelecek projesi” konulamamıştır.

SHP, böyle bir projeyi hazırlayarak bugünkü siyaset yapma biçimini değiştirecek ve Türkiye'nin gelecekle buluşmasını gerçekleştirecektir.

Yeni siyaset yapma anlayışına engel olan Siyasi Partiler Yasasının değişmesi zorunludur. Ancak SHP Tüzüğü, bu değişim gerçekleşmeden bile yeni siyaset yapma biçimine olanak sağlayacak bir anlayışla hazırlanmıştır.

SHP Tüzüğü; genel başkanların bireysel egemenliğine, siyaset oligarşisine ve yerel beyliklere son vererek, üyenin eğitimini öne çıkararak Türkiye'ye yeni bir siyaset yapma biçimi kazandıracaktır. Parti, ancak ve yalnız örgütün aldığı kararlarla yönetilecektir. SHP Tüzüğü'nün getirdiği bu yapı ile Türkiye'de ilk

kez bir parti, temsili demokrasiden doğrudan demokrasiye geçmektedir. Parti üyelerinin değişik sivil toplum örgütleri içerisinde yer almalarını öngörüyoruz ve bunu örgütlü yaşama katkımız olarak değerlendiriyoruz. Böyle bir yapı değişikliğini, Türkiye'nin gereksinme duyduğu değişim projesinin birincil güvencesi olarak görüyoruz.

SHP'NİN UFKU

SHP'nin iktidarında elde etmeyi istediği amaçlar şöyle sıralanabilir:

- **Özgür Birey**
- **Örgütlü Toplum**
- **Demokratik Hukuk Devleti**
- **Sürdürülebilir Kalkınma**
- **Hakça Paylaşım**
- **Toplumsal Barış**

SHP için bu amaçların hepsi, öncelik ve zamanlama açısından eşdeğerdedir ve hepsinin aynı anda ivedilikle yaşama geçirilmesi bir zorunluluktur. Türkiye'de kalkınma sağlanana kadar gelir dağılımının adaletli hale getirilemeyeceği, demokratikleşmenin ertelenebileceği, kültür ve çevre değerlerinin korunmasından vazgeçilebileceği gibi görüşler sık sık ortaya atılır. SHP'liler, bu görüşleri asla kabul edemezler. İddia edilenin tam tersine,

kalkınmanın sağlanabilmesi için özgürlük, demokrasi ve gelir adaleti önkoşul niteliğindedir.

SHP örgütlü bir toplum oluşturulmasının önündeki tüm engelleri kaldıracaktır. Emegin örgütlenmesinin AB standartlarına yükseltilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Bu çerçevede SHP, kamu emekçilerinin örgütlenmesinde yaşanan sorunların ortadan kaldırılmasına, kırsal kesimde örgütlenmenin geliştirilmesine, kadınların, gençlerin örgütlenmesi için gerekli ortamın yaratılmasına özel bir önem verecektir.

SHP'nin ufkunu, tüm bu gerekçelerle toplumsal barışımızın ve ulusal bütünlüğümüzün güvencesi olarak değerlendiriyoruz.

EŞİTLİK VE ÖZGÜRLÜKTEN YANAYIZ

İnsanların eşit doğduklarına ve hiçbir ayrıcalık taşımadıklarına inanırız. İnsan haklarının yalnızca insan olmaktan ötürü daha doğmadan önce kazanılmış haklar olduğunu kabul ederiz. Yaşama hakkı bu hakların başında gelir. Çalışma hakkı, beslenme ve barınma hakkı, aile kurma hakkı, düşüncelerini ifade etme hakkı, inançlarının gereğini yerine getirme hakkı, örgütlenme hakkı, kendini geliştirme hakkı ve toplumsal bir kişilik olarak her türlü siyasal, iktisadi ve kültürel çalışmalardan bilgi edinme hakları engellenemez, sınırlandırılmaz.

İnsanlar arasında eşitsizliğe, ayrıma, ayrıcalığa yol açabilecek her türlü iktisadi, toplumsal, kültürel, siyasal engeli ve dengesizliği yok etmek öncelikli hedefimizdir.

Etnik, dinsel, cinsel, kültürel ve benzeri her türlü ayrımcılığa kararlılıkla karşı dururuz. Kadınlar için ayrımcı yaklaşımların tümünü reddederiz.

İnsanı aşağılayan, fiziksel ve ruhsal acı veren her türlü eylemi, kim tarafından ve hangi nedenle yapılmış olursa olsun kabul etmeyiz. Kısıtlamaları ve sansürü reddederiz.

Bireyler inanç özgürlüğüne sahiptir. İnanç özgürlüğünün, yurttaşların inanma, inanmama ve tarafsız kalma tercihleri olduğunu kabul ederiz. Her üç tercihe de saygı duyarız.

İnanç özgürlüğünün sınırı, öteki bireylerin inanç özgürlüğü alanı ve kamusal yaşamın gerekleridir. Bireylerin inançlarının gereğini yerine getirme ve geliştirme özgürlüğünün bulunduğu; ancak bunları, bir cemaatin mensubu olma kimliği ile değil, tekil yurttaş kimliği ile kullanabileceğini düşünürüz.

Devlet bir inancı taşıyamaz, hiçbir inancın temsilcisi olamaz. Devlet inançlar karşısında yansızdır. Görevi bireylerin inanç özgürlüğünü güvence altına almaktır.

SHP uzun dönemde devletin inanç alanındaki örgütlülüğünün son bulmasını, ancak geçiş döneminde bu yapının tüm inançları temsil edecek bir biçime kavuşturulmasını, okullardaki zorunlu din eğitiminin gönüllülük esasına oturtulmasını savunur.

Bireyler düşünce ve düşüncelerini ifade etme özgürlüğüne sahiptir. Bu özgürlüğün kullanılması, çoğulcu ve laik toplum yapısı ve ülkenin bütünlüğü için açık ve yakın tehlike yaratacak bir eylem çağrısı niteliği taşıyamaz.

Bireyler, cinsiyetleri, sınıfsal konumları, düşünceleri, inançları ya da etnik kimlikleri nedeniyle baskı altında tutulamazlar, düşüncelerini, inançlarını ve etnik kimliklerini açıklamaya zorlanamazlar.

Etnik kökenini özgürce tanımlamak ya da açıklamak bireyin kendi tercihidir. Birey kendi dilinde yayın izleyebilme; anadilini geliştirip öğrenebilme, çocuklarına dilediği adı verebilme, kültürünü geliştirmek için kuruluşlar kurabilme özgürlüğüne sahiptir. Bireyin etnik kimliği bir üstünlük nedeni olarak gösterilemez, hiç kimse etnik kimliğinden ötürü aşağılanamaz.

Türkiye Cumhuriyeti bir ırka dayanmaz. Cumhuriyetimiz farklı kültürlere, dillere, dinlere, mezheplere mensup olan yurttaşlarımızca oluşturulmuştur. Devletin resmi dili “Türkçe”dir.

Devletin tekliği, ulusun tümlüğü, yurdun bölünmez bütünlüğü tartışılmaz.

Yürürlükte olan uluslararası anlaşmaların düzenlemeleri dışında, ulusumuz içindeki etnik ve inanç farklılıklarını azınlık olarak değıl; tarihsel mirasımız, gücümüz ve zenginliğimiz olarak görürüz. Tam işleyen kurumlaşmış demokrasilerde azınlık kavramının olmaması gerektiğine inanırız.

Bu anlayışla SHP, demokratikleşmenin ve insana saygının önünde engel olan başta Kürt sorunu olmak üzere etnik ve inanç sorunlarını çözerek, toplumsal barışı sağlayacak, ülke bütünlüğünü ve demokratik laik Cumhuriyet'i daha da güçlendirecektir.

DEVLETİ YENİDEN YAPILANDIRACAĞIZ

Türkiye Cumhuriyeti Devletin örgütlenme yapısı artık toplumu taşıyamamaktadır. İdari, iktisadi ve toplumsal örgütlenmemizin bugünkü yapısı ve işleyişi değişmeden, Türkiye'nin büyük atılımları gerçekleştirmesi beklenemez. Bu nedenle genel nitelikleri aşağıda belirtilen yeni bir Anayasa yapılması gerekmektedir.

Devlet yönetiminin çağdaş bir anlayışla yeniden örgütlenmesi gereklidir. Yeni devlet

yapısı, siyasal toplum, sivil toplum, birey ve yurttaş kavramları üzerine inşa edilecektir.

Devlet, yurttaştan soyutlandırılarak, onun üzerinde “kutsanmış” bir örgüt olarak görülemez.

Devlet toplumun en üst örgütlenme biçimidir. Ancak devlet yalnızca siyasal toplumdan değil, aynı zamanda sivil toplumdan da oluşur. Yargı, yürütme ve yasama güçleri ile onlarla bağlantılı örgütlenmeler siyasal toplum kuruluşları, bunların dışında kalan tüm yurttaş örgütlenmeleri de sivil toplum kuruluşlarıdır.

SHP, devlete ve demokrasiye ilişkin olarak geçmişte yaşadığımız ve bugün de yaşamakta olduğumuz siyasal bunalımların temelinde, yürütme gücünün devlete neredeyse tek başına egemen olmasını, güçler ayrılığı ilkesinin işletilmemesini görmektedir.

Yürütme erkini elinde bulunduranların yönlendirdiği devlet, toplumdaki egemen güçlerin baskı ve etkilemesine açık bir yapı oluşturmaktadır. Böyle bir yapıda devletin bir hukuk devleti anlayışının gereklerini yerine getirebilmesi oldukça güçtür.

Yoğun bir biçimde yaşamakta olduğumuz ahlak bozukluğunun, kamu kuruluşları içindeki çeteleşmenin, yolsuzluk ve haksızlıkların, kayıt dışı üretim ve kazançların nedeni bu yapı içinde aranmalıdır. Böyle bir yapıda yurttaşın devlete güveni sarsılmaktadır. Oysa ki devletin yurttaşına,

yurttaşın da devletine güven duyması gerekmektedir.

Türkiye Devletinin yeniden örgütlenmesinde; saydamlık, hukuksallık, yasallık, işlerlik, verimlilik, hesap verilebilirlik ilkelerinin yanı sıra katılımcılık ilkesine ve o arada kamusal yetkilerin paylaşımına özel bir önem veriyoruz.

Yetki paylaşımı öncelikle siyasal toplum ile sivil toplum ve yurttaş arasında olacaktır. Siyasal toplum buyurgan, yurttaş ve sivil toplum da uygulayan durumunda olmayacaktır.

Yurttaş hem seçim yoluyla siyasal toplum kuruluşlarına meşruiyet ve görev veren hem de örgütleri aracılığıyla siyasal toplum kuruluşlarının karar ve uygulamalarına etkileme gücüyle katılan ikili bir role sahiptir. Yurttaş bu rolleri ile devletin asli unsuru ve paydaşıdır. Merkezi yönetimde ve yerel yönetimlerde, olanaklı görünen her alanda kamu yönetimi yurttaşlarla karar, uygulama ve denetleme süreçlerinde karşılıklı etkileşim ve örgütlü iletişim içinde olacaktır. Yurttaşın yönetim paydaşı olması anlayışı, hem hizmette verimlilik artışını hem de kamu kaynaklarının daha iyi denetlenmesini sağlayacaktır. Yurttaşın yönetim paydaşı olduğu devlet güvenilir bir devlet olacaktır.

SHP etkin, işlevsel ve demokrat yapılı devletten yanadır. SHP amaçlarının gerçekleşmesinde bu anlamıyla güçlü devlet, temel araçtır.

SHP'ye göre devletin gücünü çalıştırdığı insan sayısı, sahip olduğu banka sayısı, fabrika sayısı ya da Gayri Safi Milli Hasıla içindeki kamu harcamalarının payı belirlemez.

Güçlü devlet, işlevlerini verimli ve etkin bir biçimde gerçekleştiren ve siyasal toplumu sivil toplum tarafından denetlenen ve dengelenen bir yapıdır.

Hukukun üstünlüğünü ve yargı bağımsızlığını gerçekleştirmek ana ilkimiz olacaktır. Adaletin zamanında ve herkes için ırk, dil, din, mezhep ve statü farkı gözetilmeden eşit uygulanması amacıyla yargı için gerekli olan bütçe ve yeni eğitim yapılanması sağlanacaktır. Yasama dokunulmazlığı yalnızca kürsü ve parlamento çalışmalarıyla sınırlı tutulacaktır. Parlamenterlere tanınan ayrıcalıklara son verilecektir. Yolsuzluk ve haksızlıklar için hesap sorma zaman aşımına uğratılmadan sürekli bir işlem haline getirilecektir.

Bir başka yetki paylaşımı, kamu yönetiminin kendi içinde merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasında olacaktır.

Merkezi yönetimin görevleri ulusal güvenlik, ulusal kalkınma, adalet, sosyal

güvenliğin sağlanması, eğitim ve sağlık hizmetlerinde fırsat eşitliği yaratılmasıdır. Ulusumuzun bilgi toplumuna geçmesi yerel düzeyde sağlanamaz. Stratejik planlama yetkisi merkezi yönetim tarafından kullanılmak durumundadır. Ülkenin ortak değerlerini ve çıkarlarını uluslararası düzeyde koruma ve kollama görevi merkezi yönetim tarafından yerine getirilmelidir. Ülke ölçeğinde beşeri ve fiziksel altyapıların gerçekleştirilmesi ve kaynakların bölgeler arasında, gelişmişlik ve gelir farklılıklarını dengeleyecek biçimde hakça dağıtımının sağlanması merkezi yönetimin görevi olacaktır.

Bunların dışındaki tüm hizmetler, yerel ortak gereksinme niteliğindedir ve yerel yönetimlerce üstlenilecektir. Ancak SHP yerel yönetimlerin bugünkü yapı ve işleyişlerinin de yeniden örgütlenmesi ve yeniden yerelleştirilmesi gerektiği inancındadır.

Merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasındaki böyle bir yetki paylaşımı aslında merkezi yönetimin gücünü ve önemini de azaltmayacaktır. Aksine bir çok yükünü devretmiş olan merkezi yönetim, işlevlerini daha başarılı ve daha etkili olarak yerine getirecektir.

ÇALIŞAN VE ÜRETENDEN YANAYIZ

SHP, emek öncelikli demokratik bir kitle partisidir. SHP'nin toplumsal tabanını,

meslekteki mevkileri ve sıfatları ne olursa olsun, tüm çalışanlar, işsizler, kırsal ve kentsel üreticiler ve emekliler oluşturur. SHP'nin öncelikli siyasal tercihleri bu kesimlerden yanadır. Ancak ulusal ekonomiye katkıda bulunan, üreten, verimlilik ve istihdam sağlayan tüm toplumsal katmanları da destekler.

SHP bu toplum kesimleri uğruna siyaset yapar; dışlanmış, ezilmiş, yoksullaşmış halkımızı temsil eder.

SHP için “insan hakları” yalnızca siyasal bir anlam taşımaz. SHP, gelir dağılımının adaletsizliğini toplumsal barışı tehdit etmesi nedeni ile insan haklarına yönelik bir tehlike olarak değerlendirir.

ÜRETİMDEN, BÜYÜMEDEN VE HAKÇA PAYLAŞIMDAN YANAYIZ

Türkiye olabildiğince yüksek ama sürdürebileceği bir büyüme hızıyla kalkınacaktır. Bu yalnızca ulusal refah düzeyini yükseltmek ve paylaşılabılır iktisadi fazla elde etmek için değil, ülke güvenliği ve bölge barışı için de gereklidir.

Türkiye kalkınmasını; kendi insanı ve tüm insanlık için önem taşıyan değerlerini ve çevresini tahrip etmeden, tersine onları geliştirerek sağlayacaktır.

SHP için kalkınma ve sosyal adalet eşzamanlı olarak işleyecek süreçlerdir. Toplumsal yapıyı tahrip etme pahasına iktisadi büyüme kabul edilemez.

İktisat siyasetimizin temelinde; iktisadi büyümeyi eşitlikçi hedeflerle bağdaştırmak ve o yolla iktisadi büyümenin yüküne katlanmada ve sonuçlarından yararlanmada işlevsel ve adaletli çözümler hazırlamak, uluslararası pazarlarda daha büyük paylar elde etmek, tüketiciyi korumak, doğa kaynaklarının yok edilmesine engel olmak, toplumun bugünü kadar geleceğini de düşünmek gibi temel tercihlerimiz vardır.

SHP çalışandan ve üretenden yanadır. Tüm iktisadi kararlarda tercihini bu kesimlerden yana kullanır. SHP piyasa ekonomisini ve üretim araçları üzerinde özel mülkiyeti, Sosyalist Enternasyonelin anlayış ve ilkelerine uygun olarak kabul eder. SHP için önemli olan üretimin ve özellikle istihdamın artması, gelir dağılımının iyileştirilmesidir. Piyasa ekonomisi bu ve benzeri yollarla toplumsallaştırılacaktır.

SHP devletin piyasa ekonomisine gerektiğinde müdahale edebilmesini savunur. Müdahalenin koşulları, tekelleşmenin önlenmesi, gelirin sınıfsal ve bölgesel paylaşımının iyileştirilmesi gibi toplumsal yararlar ve ülkenin stratejik çıkarlarıdır.

Yatırımlarda devletin yerinin ve payının belirleyicisi, teknik ve toplumsal altyapı yaratmak ve gelirin sınıfsal ve bölgesel dağılımını iyileştirerek toplumsal istikrarı sağlamaktır. Dünyadaki ekonomik ve teknolojik gelişmelere paralel olarak, Türkiye'nin çıkarları ve gereksinimleri doğrultusunda yüksek teknoloji gerektiren, özel sektörün girmediği alanlarda yeni kamu kuruluşlarının oluşturulması öngörülmektedir. Toplumumuza son yıllarda yeni bir özgüven kazandıran Bor ve Trona gibi stratejik madenlerimiz bu anlayış içinde değerlendirilecektir.

Özelleştirmeler SHP için bir amaç değildir. SHP için özelleştirme, kamu iktisadi kuruluşlarında ekonomiye katkının, verimliliğin artırılmasının ve katma değer yaratılmasının bir aracıdır. Özelleştirme politikalarının oluşturulmasında iktisadi rasyonellik arayışı ile stratejik ve toplumsal değerlendirmeler belirleyici olacaktır. SHP, özelleştirmenin mülkiyetin tabana yayılması doğrultusunda yapılmasını tercih eder, çalışanların haklarının korunmasını temel ilke olarak benimser.

SHP, iktisadi kalkınmamızın planlanmasında artık tıkanmış olan sektörel ve parasal planlama anlayışını terk ederek, ulusal stratejik planlama anlayışına geçecektir. İşçi ve işveren örgütlerinin, esnaf ve sanatkar kuruluşlarının, meslek odalarının, tarım

odalarının, çevreci örgütlerin içinde yer alacağı yönlendirici nitelikte bir üst düzey kurul, hükümet temsilcileri ile birlikte ulusal stratejik plana yön verecektir. Yeni planlama anlayışı içinde ayrıca bölgesel ve fiziksel planlama uygulaması yapılacaktır. Bu uygulama yalnızca kaynakların daha etkin ve daha verimli bir biçimde kullanılmasını, projelerden daha başarılı sonuçlar alınmasını ve katılımcı bir yönetimi sağlamakla kalmayacak, aynı zamanda imar planlarıyla ilişkilendirilerek beldelerin ve kentlerin yüksek çevre standartlarıyla donatılmasını da sağlayacaktır.

SHP, tarım kesimini ve kırsal yerleşim alanlarını yeni idari, iktisadi, toplumsal ve fiziksel kurumlarla geliştirecektir. Bu süreçte kendileri de yeni bir anlayışa kavuşturulacak olan kooperatifler ve üst örgütleri en temel dayanağımız olacaktır. Tarım kesiminde nitelikli ve rekabet fiyatlarına dayalı üretimin arttırılması, kırsal gelir paylaşımının iyileştirilmesi, köylülüğün üreticiliğe dönüştürülmesi, kırsal yerleşimin düzenlenmesi temel amaçlarımızdır. Çiftçilerimiz desteklenecek ve bu destekleme zaten subvansiyonlu olan “dünya fiyatları” mantığına terk edilmeyecektir. SHP, özel sektörün tarıma girmesini özendirecek ve destekleyecektir. Toprak Reformu, pazar ekonomisi koşulları içinde uygulanacaktır. Ancak toprak reformu bizim için artık yalnızca feodaliteyi tasfiye ve

yeter gelirli işletmeler oluşturmak değil; güçlü, arazisi bütün, örgütlü, pazar koşulları içinde rekabet edebilen, köylülükten çıkmış ve üretici olmuş işletmelerin kurulmasıdır. Bu çerçevede SHP, toprak reformunu salt toprak dağıtımını öngören değil, onun yanısıra tarımda yeniden yapılanmayı sağlayacak bir siyaset olarak düşünmektedir. Toprak reformu özellikle sulama projeleri izlenerek, toprak toplulaştırılması ile birlikte rekabetçi işletmelerin yaratılması için kullanılacaktır.

Ziraat Bankası özerk bir kurum olarak örgütlenecek; üreticiler, kooperatifler ve özel sektörün bitkisel üretim, hayvancılık, balıkçılık projelerinde öncü bir rol üstlenecektir.

SHP, sanayileşme hareketine yeniden hız verecektir. Sanayileşmeye ilişkin birikimimizi ve artan sanayici sayısını en büyük güvence olarak görmekteyiz. Yalnızca göreceli olarak başarılı olduğumuz sektörlerle yetinilemez. Uluslararası pazarlarda sıçrama yapabileceğimiz, özgün tasarım-lar geliştirebileceğimiz, markalar yaratabileceğimiz yeni sektörlerle de girmeliyiz. Bu amaçla yeni girişimciler, yeni iş alanları ve yeni teknolojiler desteklenmelidir. Bunun için yalnızca kendi kaynaklarımızla yetinmemiz söz konusu olamaz. Yabancı sermayenin de sabit sermaye yatırımlarına girmesini sağlayacak politikalar geliştirilecektir.

Üretimin en önemli girdisi olan enerji, ülkemizde giderek pahalılaşmaktadır. Yerel kaynaklarımızı iktisadi boyutlarda olanaklı olan en üst düzeyde kullanmak, yenilenebilir enerji kaynaklarımızı geliştirmek, ithalatta ise ülke ve kaynak çeşitlendirmesi yaparak enerji güvenliğini sağlamak kararlılığındayız.

Türkiye'nin ulaşım şebekesi yeniden tasarlanacak ve bunun içinde özellikle deniz ulaşımı ve raylı sisteme öncelik tanınacaktır. 1930'ların demiryolu coşkusu hızlı trenle yeniden yaşatılacaktır.

KOBİ'ler büyümenin, istihdamın, eğitimin ve yeni iktisadi yapılanmaların temeli olarak alınacaktır. Halk Bankası başta KOBİ'ler, esnaf ve sanatkarlarımız olmak üzere bu kesimlerin finansmanı için özerk bir yapıya kavuşturulacaktır.

SHP, ülkemizin en önemli sorunlarından biri olan kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınmasını ve buna neden olan sorunların giderilmesini bir zorunluluk olarak görmektedir. Bunu vergi adaletinin sağlanmasının ve vergi yükünün hafifletilmesinin en önemli adımı olarak değerlendirir.

Gelir dağılımının bozulmasının en önemli nedenlerinden biri olan yüksek enflasyon, ülkemizde neredeyse yirmi beş yıldır kökleşmiştir. Kamu ve özel sektör işletmelerinin

iktisadi yapılarında tahribat yapan enflasyonun yükünü azaltabilmek amacıyla yeni kurumsal düzenlemelere gidilmesi sağlanacaktır.

SHP, Türkiye ekonomisinin başarısını, yalnızca mali piyasalarla, borsa endeksleriyle değil; üretim düzeyiyle, yatırım hacmiyle, enflasyon oranlarıyla, işçi ücretleri ve memur maaşlarıyla, çiftçinin eline geçen fiyat endeksleriyle, KOBİ'lerin durumuyla ve gelir dağılımının iyileştirilmesiyle izleyecektir.

SHP olarak en temel taahhüdümüz, gelirin sınıfsal ve bölgesel paylaşımının iyileştirilmesidir.

SHP'nin hedefi, uğruna siyaset yaptığı kesimlerin toplumsal refahtan aldıkları payın düzenli ve sürekli olarak arttırılmasıdır.

YOKSULLUĞU YENECEĞİZ

SHP'nin gelirin hakça paylaşılması tanımında ve hedefinde, yurttaşların yoksulluk çizgisinin üzerine çıkması ve gittikçe artan bir gelir düzeyine sahip olması esastır. Ülkede geçerli olan yoksulluk çizgisi, devletin ne kadar “sosyal” olması gerektiğinin, yoksulluğu yenmek için ne kadar harcama yapması gerekeceğinin belirleyicisidir. Devletin; eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik harcamaları ile istihdama yönelik örgütlenmesi, reel sektöre ve mali sektöre

yapacağı müdahale, buna göre şekillenecektir. Bunun için devlet kaynaklarının yetersiz kalabileceği görüşüne, SHP kesinlikle katılmamaktadır. Eğer devlet kaynakları yetersiz ise bu, yeterince kaynak yaratılmadığı ya da mevcut kaynakların yerinde ve verimli kullanılmadığı anlamına gelir.

SHP, yoksulluğu yenme hedefine yönelik olarak varolan uygulamaların ötesinde ve çok daha geniş kapsamlı bir Sosyal Refah Bütçesi hazırlamayı öngörmektedir. Bütçeden ayrılan kaynaklara ek olarak farklı kaynaklara ve farklı bir işleyişe sahip olacak bu bütçe, SHP'nin yoksulluğa yönelik politikalarını uygulamaya dönüştürecek bir araç olarak kullanılacaktır.

SHP, kentlerin varoşlarında iktisadi ve toplumsal sorunları iç içe yaşayan yurttaşlarımızın yaşam koşullarının iyileştirilmesinde ve kimlik sorunlarının çözümünde kentsel rantların yeniden paylaşılmasını ve kentsel harmanlamayı öngören projeleri temel çözüm aracı olarak değerlendirir.

SHP, bugün büyük ölçüde yoksullaşmış köylülerimizin ve çiftçilerimizin yaşam koşullarının iyileştirilmesine özel bir önem verir. Bu amaçla yalnızca toprak reformunu gerçekleştirmeyi değil; girdi kullanımında, teknoloji kullanımında ve pazara ulaşmada da reformcu düzenlemeleri gerekli görür. Bu

yaklaşım, 1990'lı yılların olağanüstü koşullarında köylerinden uzaklaşarak kentlerde yoksulluk çizgisinin altında yaşamaya çalışan yurttaşlarımızın geri dönüşlerini sağlayacak özel projeler için de uygulanacaktır.

Gerek kent varoşlarında, gerekse kırsal alanda gelir dağılımının iyileştirilmesinde kadınlarımızın üretime yönelik örgütlenmeleri desteklenecektir.

SHP sosyal güvenlik kurumlarını, sosyal devletin en etkin ve geliştirilmesi zorunlu araçları olarak görür. SHP, devletin bu yönde sonuç alacak etkin mali, iktisadi ve idari politika, kurum ve araçları oluşturmalarını ve kullanmasını kesin bir zorunluluk olarak değerlendirir.

TAM İSTİHDAM VAZGEÇİLMEZ HEDEFİMİZDİR

Çalışabilir durumda olanlar için çalışmak, SHP'nin anlayışına göre çok temel bir insanlık hakkıdır. Bu nedenle tüm çalışabilir nüfusun çalışması ve üretime katılması SHP'nin en önemli hedeflerindendir. Tam istihdam SHP'nin temel taahhütüdür.

SHP iktidarında istihdam sorunu, “gerçek çalışma” ile çözülecektir. İşsizlerin bir devlet kuruluşunda işçi veya memur olarak maaşa bağlanması gerçek anlamda çalışma değildir.

Gerçek çalışma herkesin tarımda, sanayide, hizmet sektöründe katma değer yaratabileceği bir konuma gelmesidir.

Her yurttaşa yeteneğine, eğitimine ve seçimine uygun bir iş olanağı sağlamak; çalışırken onları korumak, çalışma gücünü yitirdiklerinde her türlü güvenceyi sağlamak devletin birincil görevidir.

EĞİTİM VE SAĞLIKTA EŞİTLİK SAĞLAYACAĞIZ

Dünyada “iletişim ve bilişim devrimi” olarak tanımlanan teknolojik devrim; yeni bir toplumsal biçimlenmenin ortaya çıkmasına yol açmış, daha çok bilgi, daha çok teknoloji ve daha farklı düşünce gerektiren değişikliklere neden olmuştur.

Bilgi toplumu sürecini değerlendirerek; akılcı, bilimsel düşünen, Cumhuriyetin çağdaş değerlerine bağlı, laik, hak ve sorumluluklarının bilincinde olan, üretken ve modern becerilerle donatılmış, demokrasiden ödün vermeyen, ahlaki değerleri önemseyen özgür birey, toplumsal gelişmenin öncüsüdür.

SHP, toplumun gelişmesinin ve fırsat eşitliğini sağlayan bir yapıya kavuşturulmasının temel koşulunun insana yapılacak yatırım olduğu inancındadır. Bu yatırım hiçbir gerekçe ile ertelenemez, düşük düzeyde tutulamaz.

Yurttaşlarımıza eksiksiz eğitim ve sağlık hizmeti verilecektir. Bu bizim Sosyal Demokrat ilkelerimizin de özüdür.

Eğitimde insanların becerilerini yeteneklerini en üst düzeye çıkarabilmelerine olanak verecek bir fırsat eşitliği kesinlikle sağlanacaktır. Bu bağlamda zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması, ücretsiz olması SHP'nin öncelikli taahhütüdür. Öğretmenlerin eğitim programları yeniden yapılandırılarak nitelikli eğitimci yetiştirilmesi, eğitim ve öğretim birliğinin geliştirilmesi, kurulduğu günden bugüne varlığı ve işleyişi çatışma konusu olan yüksek öğretim örgütlenmesinin (YÖK) üniversiteler arası planlama ve eşgüdüm sağlamak üzere yeni bir yapıya dönüştürülmesi, üniversitelerin idari özerkliğe kavuşturulması, mesleki ve teknik eğitimin niteliklerinin geliştirilerek AB standartlarına yükseltilmesi sağlanacaktır.

Türkiye'de sağlık sorunu temel olarak; parası olmayanların sağlık hizmetine nasıl ulaşacağı sorusunda ve koruyucu sağlık hizmetleri alanında ortaya çıkmaktadır. SHP koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini birlikte örgütleyerek, toplumun gereksinim duyan kesimlerine ücretsiz olarak ve mümkün olan en üst düzeyde sunabilmeyi en temel görevleri arasında sayar.

TOPLUMSAL DEĞERLERİMİZE SAHİP ÇIKACAĞIZ

SHP Türkiye’de; sevgiyi, dürüstlüğü, ahlaki ve dayanışmayı güçlendirmeyi temel amaçları arasında görmektedir. Türkiye uzun süredir yitirdiği bu değerlerini yeniden güçlendirerek yükselişe geçebilecektir.

Anadolu kültürünün en kapsamlı etki ve yönlendiriciliğe sahip ve en saygın birimi olan aile, yıllardır kırsal kesimden kente göçün, toplumsal, ekonomik, psikolojik ve kültürel şoklarıyla sarsılmakta, yalnız başına ve dayanıksız ayakta durmaya çalışmaktadır. SHP, aileye duyduğu güven ve saygının gereği olarak, öncelikle aileye elini uzatmayı hareketinin temeli saymaktadır. Sevginin, ahlakın, kültürün ve güven duygusunun öncelikle ailede verilebileceğine inanmaktadır.

Kadın toplumun temel unsurudur. Kadın haklarının kullanılabilmesi ve toplumun bu bilince ulaşılabilmesi için cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve güçlendirilmesi gerekmektedir. SHP bunu bir demokrasi ve insan hakları sorunu olarak görmektedir.

SHP, gençlerin kendilerine dönük çalışmaları yürütebilecekleri gençlik örgütleri ağının kurulmasını öngörmektedir. Bu örgütsel yapı içinde gençler, kendi ilgi alanlarını ve sorumluluklarını geliştirebilecek, hak ve çıkarlarını savunabileceklerdir.

SHP kadın ve gençlerin siyasi yaşama doğrudan katılmalarını sağlayacak düzenlemeler yapacaktır.

SHP sosyal demokrasi anlayışı gereği, bazı toplumsal kesimlerin özel uygulamalar ile korunmasını, kollanmasını ve güçlendirilmesini gerekli görmektedir; çocukların, yaşlıların ve özürlülerin toplumun ve devletin olanaklarından ayrıcalıklı olarak yararlandırılmaları gerekliliğine inanmaktadır.

Yurtdışında yaşayan insanlarımız AB ile bütünleşmemizde, yeni iktisadi ve kültürel atılımlarımızda en büyük dayanaklarımızdandır.

SHP, bu insanlarımızı yalnızlık ve sahipsizlik kaygılarından kurtaracak ve ulusal kültürümüzden kopmadan yaşadıkları ülkelerin yurttaşlığına geçmelerini destekleyecektir. Bunu, Türkiye ile o ülkeler arasındaki ilişkilerin pekiştirilmesinde de önemli bir fırsat olarak görmektedir.

SHP, yurt dışında yaşayan insanlarımızın birikim ve görüşlerinin Türkiye'nin yönetimine taşınmasını gerekli ve yararlı bulmaktadır.

SHP, AB kurumları içinde ve kardeş partiler nezdinde Avrupa'da yaşayan insanlarımızın sorunlarının çözümü ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi için etkin bir iletişim ve bilgilendirme çalışması yapacaktır.

KÜLTÜR VE SANAT POLİTİKAMIZ

SHP kültür ve sanatın yasaksız, basksız ve özgür ortamda gelişeceğine inanır. Ülke kalkınması kültürel kalkınmadan bağımsız düşünülemez.

Kültürel üretim ve sanat alanında siyasal amaçlı ya da keyfi yasak, sansür, ön denetim yapılamaz. Bu konuda karar organı bağımsız yargıdır.

SHP'nin kültür politikası buyurgan ve yönlendirici değil, bilimsel ve sanatsal üretime özendirici ve destekleyici olacaktır.

SHP, bir avuç sanatçı değil, bir sanat toplumu yaratmayı öngörmektedir.

ÇEVRE SORUMLULUĞUNUN BİLİNCİNDEYİZ

Çevre, SHP'nin en duyarlı olduğu konuların başında yer almaktadır. SHP çevre sorunlarına yalnızca teknik açıdan yaklaşmaz, bu sorunu çok daha geniş bir çerçevede bir uygarlık sorunu olarak değerlendirir, gezegenimizin yalnız insanlara değil, tüm canlılara ait olduğunu düşünür.

SHP insan hayatını tehdit eden, doğaya zarar veren ve ekolojik yapıyı bozan her türlü

etkinliğe karşı koymayı; yalnızca ülkemizin değil dünyanın fiziksel, biyolojik, sosyolojik, kültürel varlıklarını aynı sorumluluk duygusuyla korumayı görev bilir, kendi topraklarımızın uğradığı erozyona, denizlerimizin kirlenmesine olan duyarlılığın aynısını, yağmur ormanlarının yok oluşunda da gösterir.

SHP çevre sorunlarının çözümüne ilişkin çalışmalarında sivil toplum örgütlerinin etkili katılımını vazgeçilmez görür.

KÜRESELLEŞMEYE BAKIŞIMIZ

SHP yeni dünya düzeninin yarattığı gelir eşitsizliklerini ve kimlik sorunlarını kaygıyla izlemektedir. Küreselleşme önümüzde bir gerçek olarak durmaktadır. Temel olumsuzluk bilginin, teknolojinin ve özellikle sermayenin küreselleşmesine ve küresel örgütlerini kurmasına karşın, işgücünün küreselleşememesi ve küresel örgütlerden yoksun olmasıdır. Küreselleşme ülkeler arası, ülke içi ve hatta kentler arasında iktisadi ve toplumsal makasın yoksullar aleyhine açılmasına neden olmaktadır. Ayrıca küreselleşme süreci, ulus devletlerin kimi egemenlik haklarının küresel kurumlarda toplanmasını hızlandırmıştır. Bugün uluslar özgür kararlarıyla bazı haklarını devretmektedirler. Ancak küresel sistemin işleyişinin, ileriki dönemlerde bir tür

kendiliğinden yetki devralma şekline dönüşmesi olasılığı da gözden uzak tutulmamalıdır.

SHP, uluslararası sisteme ve uluslararası dayanışmaya inanmaktadır. Türkiye dünya ile bugüne göre daha da ileri düzeyde bütünleşecektir. Dünya kurumlarının daha etkin ve daha saygın bir üyesi olacaktır. Ancak Türkiye'nin gelişmesinin yalnızca küresel ekonomi ve onun kurumları tarafından şekillendirilmesi kabul edilemez. İç pazarın işleyişinin yol açtığı adaletsizliklerin daha ağırlı küresel pazar tarafından yaratılabilecektir. Büyük devletler arasında küreselleşme nedeniyle ortaya çıkabilecek çelişkileri ülkemiz bir fırsat olarak görmeli ve bunu bağımsızlığı, güvenliği ve bölge barışı için değerlendirmelidir.

SHP'nin ulusal bağımsızlık anlayışı, küreselleşme karşısında içe kapanma değil, ona ülke ve toplum çıkarları doğrultusunda yön verebilecek bir güç düzeyine ulaşmak anlamını taşımaktadır. SHP, bağımsızlığı, ayrıca tüm uluslararası platformlarda, hak ve sorumlulukların eşit paylaşımı ve karşılıklılık ilkesi çerçevesinde değerlendirmektedir.

DIŞ SİYASET YAKLAŞIMIMIZ

Türkiye'nin geniş bir coğrafyada, güvenlik açısından, iktisadi, siyasal ve kültürel

açılardan çok çeşitli ve değişik çıkarları bulunmaktadır. Bunların olabilecek en üst düzeyde gerçekleştirilmesi kararlılığındayız.

Ülkemizin içinde bulunduğu coğrafya bir yandan ulusal güvenliğimiz ve iktisadi çıkarlarımız için çeşitli risk ve tehditleri barındırmakta, öte yandan da barış, istikrar ve refah için çok ciddi fırsatlar yaratmaktadır.

Orta Doğu'yu da ekleyerek "Geniş Avrasya" diye adlandırdığımız bu bölge bizim yaşam alanımızdır, gücümüzdür, göz bebeğimizdir. Küresel güçlerin çıkarlarının da bölgemizde kesişmesinden ürkmüyoruz. Tersine bu olguyu, izleyeceğimiz dış siyasetle, hem kendimiz hem de bölge halkları ve ülkeleri için yararlanabileceğimiz bir fırsat olarak değerlendiriyoruz.

Amaçımız, komşularımızla birlikte bölgemizde, doğal afetleri, savaşları ve tehdit unsurlarını ortadan kaldırmaktır. Bunların sağlanması, bölge tarihinde belki de ilk kez, kitlesel barış, istikrar ve refahı getirecektir. SHP, bu görüşten hareketle, Atatürk'ten devraldığımız "Yurtta Barış, Dünyada Barış" kavramına bir de "Bölgede Barış" unsurunu eklemeyi gerekli görmektedir.

SHP, Türkiye'nin güçlü bir orduya sahip olmasının bölge ve Dünya barışına katkıda bulunacağına, bölgedeki ve uluslararası ölçekteki

gerginliklerin azaltılmasında etkin rol oynayacağına inanmaktadır.

Ordumuzun savunmaya yönelik olmasını, ulusal bağımsızlık ve egemenliğimiz ile toprak bütünlüğümüzü ve ülkenin yaşamsal çıkarlarını koruyacak güçte olmasını öngörüyoruz.

Ordumuzun soğuk savaş ve bloklar arası mücadelenin sona ermesi nedeni ile geleneksel tehdit kavramı yerine yeni tehdit kavramlarına göre örgütlenmesini ve savunma harcamalarımızın, iktisadi gücümüzün olanak verdiği en üst düzeyde tutulmasını gerekli görüyoruz.

Türkiye'nin geniş bir alana yayılan temel çıkarlarının gözetilmesinde Orta Asya'nın ve yakın çevremizin özel bir değeri vardır.

Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile ilişkiler bu açıdan bakıldığında ağırlıklı bir yere sahiptir. Bunlarla ortak bir tarihimiz ve soydaşlık ilişkilerimiz bulunmaktadır. Bu olgu kültürel ilişkilerimizin geliştirilmesi ile pekiştirilecek, bu yapılırken devletten devlete ilişkilerin tamamlayıcısı olarak halktan halka ilişkilere yer verilecektir. Bu Cumhuriyetlerin siyasi ve iktisadi bağımsızlıklarının pekiştirilmesi ve aralarında güçlü ilişkilerin geliştirilmesi desteklenecektir.

Orta Asya Cumhuriyetleri ile ilişkilerimiz öteki bölgeler ve uluslararası örgütlenmelerle ilişkilerimizin seçeneği değil bir tamamlayıcısıdır.

Kafkaslar, Orta Doğu ve Balkanlar Türkiye için birinci derecede güvenlik bölgeleridir. Buralarda barışın, istikrarın yerleştirilmesi ve uluslararası ilişkilerin temel ilkelerinin titizlikle uygulanması kararlılığındayız.

SHP, Orta Doğu'ya yalnızca Arap ülkeleri ile geçmişteki ortak tarihimiz açısından değil şimdiki ve gelecekteki ortak yarar açısından bakmaktadır. Aynı bakış açısı bölgede çok kısa bir geçmişi olan İsrail ile ilişkiler açısından da geçerlidir.

SHP, Türkiye'nin bölge ülkelerinin tümü ile yakın ve iyi siyasi, iktisadi ilişkiler sürdürmesinden yanadır. Ancak bu istek, hiç bir bölge ülkesine, bölge ile ilgili olsun veya olmasın, Türkiye'nin bu ülkenin her davranışını anlayışla karşılamasını gerektiren bir konum sağlamaz. Aksine bölge ülkelerinin, Avrasya'da gerçek bir istikrar unsuru olan Türkiye'nin bu konumunu sürdürmesinde ve Türkiye ile iyi ilişkiler içinde bulunmalarında önemli yaşamsal çıkarları bulunmaktadır.

Yunanistan ile Ege Denizi'ni ve Trakya'yı, Lozan Antlaşması'nın çizdiği çerçeve içinde paylaşıyoruz. Bu ülke ile dostluk ve iyi ilişkiler sürdürmek, Atatürk'ün hemen Kurtuluş Savaşı sonunda belirlediği ve değiştirilmesi için bir neden bulunmayan temel bir dış politika seçimidir. Ancak bu seçim, karşılıklılık ilkesine,

belki diğ er herhangi bir ülke ile ilişkimizden daha da çok bağılıdır.

Yunanistan ile ilişkilerimiz kişisel dostluk gösterilerinin çok ötesinde gerçekçilik ve içtenlik ilkeleri üzerine oturmalıdır. Yine bu ilişkilerin belirleyici unsuru, başka devletlerin ve devletler arası kurumların beklentileri veya algılamaları değıl, karşılıklı çıkar dengesidir.

Kıbrıs'ta bütün kurumlarıyla var olan iki ayrı devletin bir ortaklık kurabilmelerini çözüm olarak görüyoruz. Kıbrıs konusunda son çözüme, ancak doğırudan ilgili iki halkın ve devletin ortak ve başkaları tarafından dayatılmamış iradesi ile varılabileceğı inancındayız. Adadaki iki devletten herhangi birinin kendi yaklaşımlarını diğ erine kabul ettirebileceğı gibi yanlış bir düşünceye kapılmasına yol a abılecek türden üçüncü taraf müdahaleleri veya zorlamaları yalnız çözümü güçleştirmekle kalmayacak, Adanın statüsünde daha temel değışmelere de yol a abılecektir.

AVRUPA BİRLİĞİ'NE BAKIşIMIZ

SHP, Avrupa Birliğı'ni, küreselleşmenin bir unsuru olarak değıl, onun olumsuz yönlerine karşı kullanılabilecek bir "kalkan" olarak görmektedir.

Türkiye “Ulusal Kurtuluş Savaşı ile Cumhuriyeti ve çok partili sistemiyle demokrasiye geçerek” büyük toplumsal gelişmeler sağlamıştır. SHP, Avrupa Birliği Üyeliği ile toplumumuzun tarihinde üçüncü büyük sıçramayı gerçekleştireceğine ve çağı yakalayacağına inanmaktadır.

Türkiye, kimseye yakarmadan, kendi gücünün bilinciyle, Kopenhag ölçütlerini içselleştirerek ve çağdaşlaşmanın gerektirdiği dönüşümler dışında öz kimliğiyle Avrupa Birliği’ne girecektir. Bu, Türkiye’nin kendisi ile tek başına yapacağı yarış biçiminde olacaktır. SHP, Türkiye’nin gelecekle buluşarak kendisini aşacağına inanmaktadır.

Türkiye’nin hedefi, AB’nin Türkiye’nin katılmasından güç kazanacağı, bu nedenle de katılmasını talep edeceği bir düzeye ulaşmak olacaktır.

Önümüzde, birlik ölçütlerine uyum sağlamanın yanı sıra çetin bir müzakere süreci bulunmaktadır. Bu süreç Türkiye’nin AB ile çatışmasını değil, ulusal ve uluslararası çıkarlarını AB ile müzakere etmesini ve bunları güvenceye kavuşturmasını gerektirmektedir.

SHP Türkiye’nin, güçlü bir demokrasiye, güçlü bir ekonomiye ve güçlü bir savunmaya eşzamanlı olarak sahip olması gerektiğine inanmaktadır. Bunu Türkiye için temel hedef

olarak görüyoruz. Bizler, Türkiye'nin sosyal demokratları olarak, bu Programda ortaya koyduğumuz siyasal duruşumuzu, böyle bir Türkiye'de daha kolay uygulayabileceğimize inanıyoruz.

Tarihimiz de, coğrafyamız da, SHP Programının Türkiye iddialarının gerçekleştirilmesi için bizlere seslenmektedir. Eski yüzyıllarda dünya devletlerinin gelişmişlik yarışına geç katılmıştık.

Bu sese kulak vereceğiz.

Bu kez geç kalmayacağız.

İÇİNDEKİLER

Madde Sayfa

Kuruluş ve Amaç	1	1
Amaç	2	2
Üyelik / Üyelik Anlayışı	3	3
Üye Yazılma	4	3
Aday Üyelğe Başvurma	5	4
Asıl Üyelğe Kabul	6	6
Partidaş Üye	7	7
MYK Kararı İle Üye Yazımı	8	7
Yer Değiştirme	9	8
Üyelğin Düşmesi	10	8
Partiden Ayrılma	11	10
Üyelerin Hak ve Görevleri	12	10
Örgüt / Parti Örgütleri	13	12
Asal Örgüt Kurulları	14	12
İlçe ve İl Örgütleri / İlçe Örgütleri	15	13
Belde Örgütü	16	14
İlçe Örgütü	17	14
İlçe Başkanı	18	16
İl Kongresi	19	17
İl Başkanı ve İl Yönetimi Seçimi	20	18
İl Başkanları	21	20
İl ve İlçe Başkan Yardımcıları	22	21
Sekreter Üye ve Sayman Üye	23	21
İlçe ve İl Yönetim Kurullarının Görevleri	24	22
Çekinceler ve Diğer Hususları	25	24
Genel Başkan	26	24
Genel Başkan Yardımcıları	27	26
Parti Meclisi	28	26
Parti Meclisinin Görev ve Yetkileri	29	27
Merkez Yürütme Kurulu	30	29
Merkez Yürütme Kurulunun Görevleri	31	30
Genel Sekreter	32	31
Genel Sekreter Yardımcıları	33	32
Örgütten Sorumlu Genel Sekreter Yrd.	34	33
Eğitimden Sorumlu Genel Sekreter Yrd.	35	33
Yurtdışı İlişkilerden Srl. Gn. Skr. Yrd.	36	33
Genel Sayman	37	33

Merkez Yürütme Kuruluna Güvensizlik	38	34
Parti Görevlerinin Boşalması	39	34
Görevden Ayırma	40	37
Parti Denetmenleri	41	38
Küçük Kurultay	42	39
İl ve İlçe Danışma Kurulları	43	39
Kurultay	44	40
Kurultayın Yetkileri	45	42
Gençlik Meclisi	46	43
Kadın Meclisi	47	43
Yatay Parti Örgütleri	48	44
Platformlar	49	44
Eğitim	50	45
Parti Okulu Müdürü	51	45
Parti Adaylarının Belirlenmesi	52	46
Ön Seçim	53	47
Adayların Merkez Organınca Saptanması	54	47
Yerel Seç. Parti Adaylarının Belirlenmesi	55	48
Parti Adaylarının Bildirilmesi	56	48
Aday List. Eksiklerin Tamamlanması	57	48
Parti Grupları T.B.M.M Parti Grubu	58	49
T.B.M.M Grup Disiplin Kurulu	59	49
Belediye ve İl Genel Meclisi Grupları	60	49
Disiplin İşleri / Disiplin Kurulları	61	50
Disiplin Kurullarının Görevleri	62	51
Yetki	63	52
Parti Suçları	64	53
Disiplin Cezaları	65	54
Kararlar	66	54
İtirazlar	67	55
Disiplin Kurullarına İlişkin		
Ortak İlkeler ve Kurallar	68	55
Bağışlama	69	57
Mali Hükümler	70	57
Siyasi Ahlak Kuralları	71/72	59
Geçici Maddeler ve Yürürlük Maddeleri	Geç. Md.1	60
Yürürlük Maddesi		61

TÜZÜK*

KURULUŞ VE AMAÇ

KURULUŞ

Madde 1- Sosyaldemokrat Halk Partisi, Sosyal demokrasinin, Sosyalist Enternasyonal kararları ile zenginleşmiş ilkelerine inanmış; Dünya halklarını ayrımsız dost ve kardeş bilen; İnsanların özgür ve eşit olarak doğduklarını ve insan haklarının dünyanın her yerinde ve hiçbir ayrıcalık tanımadan, insanların yalnızca insan olmalarından ötürü, daha doğmadan önce kazanmış oldukları haklar olduğunu savunan; Üzerinde yaşadıkları toprakların binlerce yıllık geçmişine ve tarih ve kültür mirasına gururla sahip çıkan; Türkiye Cumhuriyetinin temelini oluşturan Milli Misakın ve Ulusal Kurtuluş Savaşının şanlı mirasının sahipleri olduklarına inanan; Toplumumuzu çağdaş uygarlıkların üzerine çıkarmayı hedefleyen Atatürk devrimlerinin ve onun yönlendirdiği aydınlanma çağının bekçisi; Ekonomik kalkınmaya ulaşmış, kültürel gelişmesini sağlamış ve demokratikleşmesini gerçekleştirmiş bir Türkiye'yi dünya uluslarının bağımsız, özgür ve eşit bir unsuru yapmayı amaçlarken "ulus devlet" ülküsünü de koruyan; Kendisini ifade

** 24 Mayıs 2002 tarihinden 20 Eylül 2002 tarihine kadar yapılan değişiklikleri kapsamaktadır.*

etmekten çekinmeyen, yurttaş bilinci ve sorumluluğu ile hareket eden;

Siyasal tercihlerini açıkça, yaşamlarını zihinsel ve bedensel emeğiyle kazanan sınıflardan ve çalışan, istihdam yaratan ve üreten toplumsal katmanlardan yana koyan; yüzü uygarlığa, aydınlığa ve geleceğe dönük İnsanların oluşturduğu bir siyasal kuruluştur.

Partinin merkezi Ankara, amblemi insan ve zeytin dalı, kısaltılmış adı SHP'dir.

AMAÇ

Madde 2- Yukarıda belirtilen ilkeler doğrultusunda, insan haklarına ve hukukun üstünlüğüne dayanan, çağdaş, katılımcı ve çoğulcu demokrasinin yerleşmesine katkıda bulunan; Uluslararası ve ulusal toplumda dayanışmayı, örgütlü insanların her üretim ve yönetim biriminde yönetime katılmalarını öngören; İnsanı en yüce konumuna getirmeyi hedefleyen; Sosyal adaleti gerçekleştirecek; İnsanların kendilerini yeteneklerinin en üst sınırına kadar geliştirmesini sağlayacak fırsat eşitliklerini sağlamaya muktedir bir siyasal iktidar oluşturmak ve bunun için üyelerini bilimin ve teknolojinin gelişmesine koşut olarak sürekli eğitmeyi ve toplumun yararına sunabilecekleri bilgi ve becerilerini olabildiğince yükseltmeyi sağlayacak çalışmaların tümünü eksiksiz yapmaktır.

ÜYELİK

ÜYELİK ANLAYIŞI

Madde 3- SHP'de üyeler partinin esasını oluşturlar.

SHP bütün etkinliklerini üyeleri eli ile yürütür. Bu nedenle parti üyelerinin siyasette anlayış ve amaç birlikteliği içinde olabilmelerini sağlamayı en önemli görevi bilir.

SHP bu amacı gerçekleştirmek için, eğitim verebileceği kadar üyeyi kabul etmeyi ilke olarak benimser. Kabul ettiği üyelere aşamalı bir eğitim vermeyi yüklenir.

SHP üyelerini, parti görevleri ve ülke yönetimi için hazırlanmaya, bunun için bilgi ve becerilerini artırmaya yöneltir ve bunun koşullarını sağlar.

Parti, her üyesinden, toplum içinde partinin en sorumlu yerindeymiş gibi davranmasını bekler ve izler.

SHP üyelerinden, yaşam alanları içerisindeki sivil toplum örgütlerinde yer almalarını ve etkinlik göstermelerini bekler.

ÜYE YAZILMA

Madde 4- 18 yaşını dolduran, medeni ve siyasal haklarını kullanma yeterliliği olan, Parti Tüzüğünü, Programını ve ilkelerini benimseyen

ve yasalarca siyasi partilere üye olmaları yasaklanmış olmayan, herhangi bir sivil toplum örgütü üyesi olan her yurttaş partiye üye olabilir.

Üyelik için başvuranlar arasında sınıf, din, dil, ırk, cins, mezhep, aile, zümre ve meslek ayırımı gözetilmez.

ADAY ÜYELİĞE BAŞVURMA

Madde 5- Partiye üye olmak isteyenler, en az iki partilinin önerisi ile sürekli olarak oturdukları, okudukları yada çalıştıkları yerin bulunduğu ilçe başkanlığına başvurabilirler. Başvuru belgesine konutlar için muhtarlıktan alınacak ikamet belgesi, işyerleri için işyerlerinin bağlı olduğu vergi dairesine veya işyerlerinin bağlı olduğu meslek kuruluşlarına yada sosyal güvenlik kuruluşlarına kayıtlı olduğunu gösterecek bir belge ile nüfus cüzdanı örneği eklenir. Öğrenci olanlar ise başvuru belgelerine öğrenci kimliklerinin bir fotokopisini eklerler.

Başvuruda bulunanlardan 6.000.000 TL. giriş ödentisi alınır. Giriş ödentisinin miktarı ve Üyelik Ödentisinin alt ve üst sınırları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için Vergi Usul Kanunu Hükümleri uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında arttırılır.

İlçe görevlisi, başvuruda bulunan üyeye bir alındı belgesi verir.

İlçe yönetim kurulu başvuruları inceleyerek

en geç (15) gün içinde karara bağlamak zorundadır. Aksi taktirde ilgili, İl Yönetim Kuruluna itirazda bulunabilir.

Üyeliği kabul edilmeyenler kendilerine yapılacak bildirimini takiben (10) gün içinde İl Yönetim Kuruluna itiraz edebilirler. İl Yönetim Kurulunca İlçe Yönetiminin görüşü alındıktan sonra verilecek karar kesindir.

Başvuru kabul edilmişse, aday üye defterine yazılır.

Aday üyeliğe kabul edilenlerin bilgi formları en geç on gün içerisinde Genel Merkez Üye Yazım Birimine gönderilir. Genel Merkez en geç on gün içerisinde üye veri tabanı kayıt numarasını ilçesine bildirir ve bu numara aday üye defterindeki kaydına işlenir.

Aday üyeliğin başlangıç süresi başvuru tarihinden başlar ve aday üyelerin listesi ilçe merkezinde askıda tutulur.

Aday üyelik süresi altı aydır. Aday üye bu altı aylık süre içerisinde parti okulunca hazırlanan bir temel eğitim programından geçirilir. Parti tarafından verilecek görevleri yapar, parti ve üyesi olduğu sivil toplum örgütünün etkinliklerine katılır.

Bu (6) ay içerisinde eğitim verilememesi ve diğer nedenlerle asıl üyeliğe kabul edilemeyenlerin aday üyelik süresi eğitim gerçekleştirilinceye veya diğer nedenler ortadan kalkıncaya kadar uzatılır.

ASIL ÜYELİĞE KABUL

Madde 6- Aday üyenin durumu beşinci ayın sonunda ilçe yönetimince değerlendirilir. Bu değerlendirme için üyenin bir sivil toplum örgütüne üye olduğunu belgelemesi gerekmektedir. Bu değerlendirmede ayrıca, parti okulu eğitiminde gösterdiği başarı, parti görevlerini yerine getirmede gösterdiği özen ve parti etkinliklerine katılım faktörleri gözönüne alınır. Asıl üyeliğe kabul edilmeyenlerin on gün içinde il yönetim kuruluna itiraz hakları vardır. İl yönetimince en geç (10) gün içinde verilecek karar kesindir. Kabul edilenlerin bilgisi, Genel Merkez Üye Kayıt Birimine bildirilir. Genel Merkez Üye Kayıt Birimi bu bildirimi asıl üye kayıtlarına geçirir. Genel Merkez Üye Kayıt Birimince hazırlanacak “Parti Asıl Üye Kimliği” en geç (10) gün içerisinde üyeye verilmek üzere ilçe yönetimine gönderilir.

Bu kartlarda üye kimlik bilgileri dışında, üye ödentilerinin düzenli olarak ödenip ödenmediğine ve üyenin çağrıldığı eğitim programlarına katılıp katılmadığına ilişkin bilgiler de yer alır.

İlçe yönetimi “Parti Asıl Üye Kimliği” ni vermeden önce bir tören düzenler. Bu törende ilçe başkanı veya görevlendireceği bir ilçe yöneticisi, metni “Üye Yazım Yönetmeliği”nde yer alan bir “Parti Yemini”ni okutup imza ettirerek, kimlikleri sahiplerine verir.

PARTIDAŞ ÜYE

Madde 7- 18 yaşını dolduran, medeni ve siyasal haklarını kullanma yeterliliği olan, partinin tüzüğünü, programını ve ilkelerini benimseyen her yurttaş “Partidaş Üye” olabilir. Bunlar parti içi seçimlerde oy kullanma hakkına sahip değildirler. Parti eğitimine katılma ve partiye aidat ödeme zorunlulukları yoktur. Partidaş üye kartına sahip olurlar. Partidaş olmak isteyenler en az bir parti üyesinin önerisiyle bulundukları yerdeki örgüte başvuruda bulunur ve partidaş defterine kaydolur. Üyelik şartlarını yerine getirme halinde de parti aday üyeliğine kabul edilirler.

MYK KARARI İLE ÜYE YAZIMI

Madde 8 - Merkez Yürütme Kurulu;

a) Partiden bir disiplin kovuşturulmasına uğramadan ayrılmış olanlar,

b) Partiden yasal nedenlerle ayrılmış olup, engeli kalktığı için üye olmak isteyenler,

c) Yasal nedenlerle daha önce partiye üye yazılmamış olanlar,

d) Daha önce başka bir partide üyelik, yöneticilik, Belediye Meclisi, İl Genel Meclisi Üyeliği, Belediye Başkanlığı ve Milletvekilliği yapmış ve yapmakta olanlardan, örgütün önerdiği kişiler ile,

e) Genel Başkan'ca üyeliği yarar görülerek önerilen kişiler arasından partiye üye olmasını uygun gördüklerini doğrudan asıl üye olarak Parti Kütüğüne yazdırabilir. Kongreler ve Kurultay takvimi açıklandıktan sonra bu maddeye göre üye kaydedilemez.

Partiye bu şekilde kayıt olanlardan daha önce parti eğitimi almamış olanlar, Parti Okulunca hazırlanacak bir eğitimden geçerler.

YER DEĞİŞTİRME

Madde 9 - Partinin birden çok ilçe örgütüne üye olunamaz. Aksi halde son yazılma tarihinden önceki yazımlar geçersizdir.

Partiye yazılı olduğu ilçeden ayrılan üye adres değişikliğini eski ve yeni ilçesine bildirmekle yükümlüdür. İlçe yönetimi bu işlemi kendiliğinden de yapabilir. Yazılı olduğu ilçe içerisinde adres (mahalle veya köy) değiştiren üye de yeni adresini muhtarlık belgesiyle ilçe yönetimine bildirmekle yükümlüdür.

ÜYELİĞİN DÜŞMESİ

Madde 10 - Aday yada asıl bir üyenin parti üyeliğinin düşmesi şu hallerde olur:

a) Üyenin ölümü halinde,

b) Disiplin suçları nedeniyle yetkili kurulların verdiği karar sonucu,

c) Üye yazımı sırasında yasaların ve tüzüğün aradığı nitelikleri taşımadığı anlaşıldığında,

d) Üye olabilmek için aranılan niteliklerin üyelik sonrasında yitirildiği anlaşıldığında,

e) Üyelik yükümlülükleri, uyarılara rağmen yerine getirilmediğinde.

Yukarıdaki (a) ve (b) fıkralarında anılan durumlarda ilçe yönetimi, üyenin üyeliğini resmen düşürür, üye kayıt defterinden siler ve durumu GMÜYB'ne bildirir.

(c), (d) ve (e) hallerinde ise üyenin durumu, belgeleri ile birlikte, İlçe Yönetim Kurulu tarafından İl Yönetim Kuruluna (10) gün içinde bildirilir.

İl Yönetim Kurulu, üyeliğinin düşürülmesi istenilen üyeden (10) gün içerisinde yazılı bilgi ister. Bu süre içerisinde yanıt verilmezse veya verilen yanıt (c) ve (d) fıkralarında sözü edilen durumların varlığını yadsımıyorsa, İl Yönetim Kurulu üyeliğin düşmesine karar verir ve (10) gün içinde ilgiliye tebliğ eder.

Üyeliği düşürülen üye, (10) gün içerisinde MYK'na itiraz hakkına sahiptir. MYK'nun (10) gün içerisinde vereceği karar kesindir.

Kararın kesinleşmesinden sonra İlçe

Yönetim Kurulu, üyeliği düşürülen kişinin kaydını siler ve durumu GMÜYB'ne bildirir.

Üyelikle ilgili başvuruların ve başka işlemlerin, aday üyeliğe itirazların karara bağlanması, parti kimlik belgelerinin biçimi, parti yemini, Genel Başkanlığa bağlı Parti Üye Yazım Biriminin kuruluşu, çalışma yöntemleri ve çalışanlarına ilişkin kurallar “ Üye Yazım Yönetmeliği” ile düzenlenir.

PARTİDEN AYRILMA

Madde 11- Her üyenin dilediğinde bir gerekçe bildirerek yada bildirmeksizin üyelikten ayrılma hakkı vardır. Partiden ayrılmak isteyen üye kayıtlı olduğu ilçe yönetimine yazılı olarak başvurur. İlçe Başkanlığı, ayrılmak isteyen üyenin adını aday veya asıl üye defterinden siler ve (10) gün içinde İl Başkanlığına ve Genel Merkez Üye Yazım Birimi'ne bildirir. Ayrılan üyenin parti kimlik belgesi ayrılma dilekçesi ile birlikte geri alınır. Genel Merkez Üye Yazım Birimi, üyenin kaydını sildikten sonra durumu (10) gün içerisinde il ve ilçeye yazılı olarak bildirir.

ÜYELERİN HAK VE GÖREVLERİ

Madde 12-

A) HAKLAR

1. Partinin tüm görevleri, Tüzük kuralları içinde parti asıl üyelerine ağıttır.

2. Parti üyeleri partinin düzenlediği tüm eğitim etkinliklerine katılmak hakkına sahiptirler.

3. Tüm üyeler parti hukuku, uygulamalar, parti politikaları ile ilgili olarak bilgilendirme hakkına sahiptirler.

4. Tüm üyeler katılmaları tüzükle öngörülen kurullarda görüşlerini özgürce açıklamak hakkına sahiptirler.

B) GÖREVLER

1. Tüm parti üyeleri, parti tüzüğünü ve programını öğrenmekle, partinin ilkelerini, programını, kurultay kararlarını, seçim bildirgelerini en geniş toplum kesimlerine yaymakla,

2. Seçildikleri yada görevlendirildikleri parti kurullarının toplantılarına ve yürütme işlemlerine katılmakla,

3. Seçimlerde parti adaylarını kazandırmak için gerekli bütün çalışmaları yapmakla,

4. Partiye düşünsel anlamda katkıda bulunmak için tüm çabayı göstermekle,

5. Sivil örgütler, sosyal veya mesleki kuruluşlarına üye olmak, onların etkinliklerine katılmak ve buralarda ortaya çıkan görüş ve önerileri parti organlarına aktarmakla,

6. Partiye yılda 6.000.000 (altımilyon) – 6.000.000.000 (altımilyar)TL. arası ödenti

vermekle yükümlüdürler. Üye ödentisini zamanında ödemeyen asıl üyeler seçme ve seçilme haklarını kullanamazlar.

ÖRGÜT

PARTİ ÖRGÜTLERİ

Madde 13- Parti örgütü iki gruptan oluşmuştur.

1- Asal Örgüt

2- Yatay Örgüt

ASAL ÖRGÜT KURULLARI

Madde 14- Asal parti örgütü; merkez organları, iller örgütü, T.B.M.M. Parti Grubu, İl Genel Meclisleri Grupları ve Belediye Meclisleri Gruplarından oluşur.

A) MERKEZ ORGANLARI

a) Kurultay

b) Genel Başkan

c) Parti Meclisi

d) Merkez Yürütme Kurulu

e) Merkez Disiplin Kurulu

f) Gençlik Meclisi

g) Kadın Meclisi

B) İL ÖRGÜTÜ

- a) İl Kongresi
- b) İl Başkanı
- c) İl Yönetim Kurulu
- d) İl Disiplin Kurulu
- e) İl Gençlik ve Kadın Meclisleri

C) İLÇE ÖRGÜTLERİ

- a) İlçe Kongresi
- b) İlçe Başkanı
- c) İlçe Yönetim Kurulu
- d) İlçe Gençlik ve Kadın Meclisleri

D) BELDE ÖRGÜTLERİ

E) PARTİ GRUPLARI

- a) T.B.M.M.Grubu Genel Kurulu
- b) T.B.M.M.Grubu Yönetim Kurulu
- c) T.B.M.M. Grubu Disiplin Kurulu
- d) İl Genel Meclisleri Parti Grupları
- e) Belediye Meclisleri Parti Grupları'dır.

İLÇE VE İL ÖRGÜTLERİ

İLÇE ÖRGÜTLERİ

Madde 15- İlçe örgütü; ilçe kongresi, İlçe Başkanı, İlçe Yönetim Kurulu, İlçe Gençlik ve

Kadın Örgütleri ile Belde Örgütleri Yönetiminden oluşur.

BELDE ÖRGÜTÜ

Madde 16- İl ve ilçe merkezleri dışında, belediye örgütü olan ve en az (5) parti üyesi olan yerde kurulur. Belde örgütlerinin yönetim üye sayısı, beldenin nüfus ve diğer özelliklerine göre İl Yönetim Kurullarınca belirlenir.

İLÇE ÖRGÜTÜ

Madde -17 İlçe kongresinin üyeleri şunlardır:

1. Bir önceki kongrede seçilmiş İlçe Başkanı, İlçe Yönetim Kurulu Üyeleri, İlçe Gençlik ve Kadın Meclisleri Başkanları, Belde Başkanları, varsa beldelerin ve ilçenin partili Belediye Başkanları.

2. Üye sayısı 400 kişiyi geçen ilçelerde, mahalle ve köylerde son genel seçimlerde alınan oy oranına göre, İl Yönetimince belirlenecek sayıda seçilmiş, İlçe Kongre Temsilcileri.

Üye sayısı 400'ü geçmeyen ilçelerde tüm asıl üyeler İlçe Kongresinin üyesidirler. Bu şekilde oluşacak İlçe Kongresinin üye sayısı 400'ü geçemez. Kongrenin gündemi ilçe yönetimince, öncelikle ilçenin sorunlarını görüşecek biçimde düzenlenir.

İlçe kongrelerinde belirlenen sorunlar, görüşler ve alınan kararlar, gereğinde il kongresinde de tartışılmak üzere, il yönetimlerine yazılı olarak iletilir.

Tüm asıl üyelerin katılacağı biçimde yapılacak olan İlçe Başkanı, İlçe Yönetimi ve İl Temsilcisi seçimlerinin oylaması, kongre sürerken de yapılabilir.

İlçe Kongrelerinde, İlçe Başkanı, İlçe Yönetim Kurulu Üyeleri ve İl Temsilcisi Seçimleri, ayrı ayrı olarak, Kongre Üyelerinin katılımı ile ve yargı gözetimi altında yapılır. İlçe örgütüne aday olmak için, en az bir yıllık parti üyesi olma zorunluluğu vardır. (Bu koşul kuruluşu izleyen ilk Kongrede ve MYK kararı ile üye edilenlerde aranmaz).

İlçe Kongreleri 2 yıldan az 3 yıldan fazla olmayacak sürelerde Parti Meclisince belirlenecek takvime göre yapılır.

İlçe kongresinde İlçe Başkanlığına aday olmak isteyenler "kongreler ve kurultay takviminin" ilanından sonra takvimde belirtilen süreler içinde kısa özgeçmişleri ile birlikte İl Başkanlığına alındı belgesi karşılığında yazılı başvuruda bulunurlar. İl Başkanlığı, adayların isimlerini "kongreler ve kurultay takviminde" belirtilen sürelerde İl binası ve kongresi yapılacak İlçe'nin binasında askıya çıkartarak üyelerin bilgisine sunar. İlçelerde; "kongreler ve kurultay takviminde" belirtilen tarihte ve il yönetiminin

görevlendireceği gözlemcilerin denetiminde seçme ve seçilme hakkına sahip olan tüm asıl üyeler ilçe başkan adayını belirlemek üzere oy kullanırlar. Bu oylamada adaylardan biri salt çoğunluğun oyunu alırsa tek aday, bu sağlanamazsa en çok oy alan iki aday ilçe kongresinde ilçe başkanlığına aday olur. İlçe kongresinde ilçe yönetimine ve il temsilciliğine aday olmak isteyenler kongreden en az bir gün önce ilçe başkanlığına alındı belgesi karşılığında yazılı başvuruda bulunurlar.

Nüfusu 100 000'e kadar olan ilçelerde İlçe Başkanı dışında (8), 300 000'e kadar olan ilçelerde (10), 300 000'in üzerinde olan ilçelerde (12) kişi İlçe Yönetim Kurulu üyesi olarak seçilirler. Ayrıca, asıl üye sayısının ez az yarısı kadar yedek üye seçilir.

İlçe kongrelerinde yapılacak seçimlerde “çarşaf liste” uygulaması esastır. İlçe yönetim kurallarında her iki cinsiyetten üyelerin sayısı aday varsa %33 oranından az olamaz. Seçimlerde geçerli oyların 1/10' undan az oy alanlar ilçe başkanlığına, ilçe yönetim kurulu asıl üyeliklerine ve il temsilciliklerine seçilmiş sayılmazlar.

İLÇE BAŞKANI

Madde 18- İlçe Başkanları ilçelerinde partiyi temsil ederler.

Başkanı oldukları yönetim kurulunun tüzük

ve yönetim kuralları içerisinde düzenli bir şekilde çalışmasını sağlarlar.

Yönetim kurulu üyelerini ve tek tek partilileri parti çalışmaları ile ilgili olarak görevlendirirler.

İlçelerinde kamu kuruluşları, tüzel ve özel kişiler ile parti adına yazışır ve ilişki kurarlar.

İlçelerinin özel sorunları ile ilgili olarak çalışma grupları oluşturur, sivil toplum örgütleri ile etkinlikler düzenlerler.

Partinin programını ilçelerinde açıklamak, partiyi tanıtmak, seçmeni oy vermeye yöneltmek için etkinlikler düzenlerler.

İlçe Yönetim Kurulları olağan olarak 15 günde bir toplanırlar. 3 kez üst üste mazeretsiz olarak toplantıya katılmayan üyenin Yönetim Kurulu Üyeliği düşer. 3 kez üst üste toplantı yapamayan yönetim düşmüş sayılır ve usulüne göre seçimler yenilenir.

İL KONGRESİ

Madde 19- İl kongresinin üyeleri şunlardır:

- 1) Bir önceki kongrede seçilmiş İl Başkanı ve İl Yönetim Kurulu Üyeleri, İl Gençlik ve Kadın Meclisleri Başkanları,
- 2) Bir önceki kongrede seçilmiş İl Disiplin Kurulu Üyeleri,
- 3) Varsa Partili İl Belediye Başkanı,

4) O ilin partili Milletvekilleri,

5) Her ilçe kongresince, o ilçede bir önceki genel seçimlerde alınan oy oranına göre il yönetimince belirlenen sayıda seçilecek “İl Temsilcileri”.

Bu şekilde oluşacak il kongresi üyelerinin toplam sayısı 600’ü geçemez.

İl kongrelerinde gündem, öncelikle o ilin sorunlarının tartışılacağı biçimde düzenlenir.

İL BAŞKANI VE İL YÖNETİMİ SEÇİMİ

Madde 20- İl kongresinde İl Başkanlığına aday olmak isteyenler “kongreler ve kurultay takviminin” ilanından sonra, takvimde belirtilen süreler içinde kısa özgeçmişleri ile birlikte Genel Sekreterliğe alındı belgesi karşılığında yazılı başvuruda bulunurlar. Genel Sekreterlik adayların isimlerini “kongreler ve kurultay takviminde” belirtilen sürelerde üyelere duyurmak üzere o ilin tüm ilçelerine gönderir. İlçelerde, “kongreler ve kurultay takviminde” belirtilen tarihte ve parti denetmenleri gözetiminde seçme ve seçilme hakkına sahip olan tüm asıl üyeler bağlı oldukları ilin il başkan adayını belirlemek üzere oy kullanırlar. Bu oylamada adaylardan biri salt çoğunluğun oyunu alırsa tek aday, bu sağlanamazsa en çok oy alan iki aday il kongresinde İl Başkanlığı’na aday olur. İl

kongresinde İl Yönetimi'ne, İl Disiplin Kurulu'na ve Kurultay Temsilciliği'ne aday olmak isteyenler kongreden en az bir gün önce İl Başkanlığı'na alındı belgesi karşılığında yazılı başvuruda bulunurlar. Başvuruda bulunacak adayların en az bir yıllık parti üyesi olmaları zorunludur. Bu koşul kuruluşu izleyen ilk kongrede ve MYK kararı ile üye yazılanlarda aranmaz.

İl kongrelerinde İl Başkanı dışında, nüfusu yüzbin'e kadar olan illerde (10), üçyüzbin'e kadar olan illerde (12), ikimilyon'a kadar olan illerde (14) ikimilyonun üzerinde olan illerde (18) Yönetim Kurulu Üyesi seçilir. Ayrıca asıl üye sayısının en az yarısı kadar yedek üye belirlenir.

İl Başkanı, İl Yönetim Kurulu, İl Disiplin Kurulu ve Kurultay Temsilcileri seçimleri, İl Kongresinde ayrı ayrı olarak ve yargı gözetimi altında yapılır.

İl kongrelerinde ayrıca her il'e bir temsilci verildikten sonra, partinin o il'de bir önceki genel seçimlerde aldığı oy oranına göre MYK'nca belirlenecek sayıda "Kurultay Temsilcisi" seçilir.

İl Kongreleri (2) yıldan az (3) yıldan fazla olmayacak sürelerde Parti Meclisince belirlenecek takvime göre yapılır.

İl kongrelerinde yapılacak seçimlerde "çarşaf liste" uygulaması esastır. İl Yönetim

Kurulları ve İl Disiplin Kurullarında her iki cinsiyetten üyelerin sayısı aday varsa %33 oranından az olamaz. Seçimlerde geçerli oyların 1/10'undan az oy alanlar İl Başkanlığına, İl Yönetim Kuruluna ve İl Disiplin Kurulu asıl üyeliklerine ve Kurultay Temsilciliği'ne seçilmiş sayılmazlar.

İL BAŞKANLARI

Madde 21- İl Başkanları illerinde partiyi temsil ederler.

Başkanları oldukları yönetim kurullarının tüzük ve yönetmelik kuralları içerisinde düzenli bir şekilde çalışmalarını sağlarlar.

Yönetim Kurulu Üyelerini ve tek tek partilileri, parti çalışmaları ile ilgili olarak görevlendirirler.

İllerinde kamu kuruluşları, tüzel ve özel kişiler ile parti adına yazışır ve ilişki kurarlar.

İllerinin özel sorunları ile ilgili olarak çalışma grupları oluşturur, sivil toplum örgütleri ile etkinlikler düzenlerler.

Partinin programını illerinde açıklamak, partiyi tanıtmak, seçmeni oy vermeye yöneltmek için sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler düzenler, partinin ilçe yönetimlerinin çalışmalarını eşgüdüm ve denetlerler.

İl Yönetim Kurulları olağan olarak (15)

günde bir toplanırlar. 3 kez üst üste mazeretsiz olarak toplantıya katılmayan üyenin Yönetim Kurulu Üyeliği düşer. 3 kez üst üste toplantı yapamayan yönetim düşmüş sayılır ve usulüne göre seçimler yenilenir.

İL VE İLÇE BAŞKAN YARDIMCILARI

Madde 22- İl Başkanı, İl Yönetim Kurulu Üyeleri arasında en az bir Başkan Yardımcısı belirler. Birden fazla seçim bölgesi olan illerde, her seçim bölgesinden sorumlu bir İl Başkan Yardımcısı belirlenir. İl Başkanının yokluğunda kendisine görevlendireceği bir yardımcısı vekalet eder.

İlçe Başkanı, İlçe Yönetim Kurulu Üyeleri arasından bir Başkan Yardımcısı belirler. İlçe Başkanının yokluğunda kendisine İlçe Başkan Yardımcısı vekalet eder.

SEKRETER ÜYE VE SAYMAN ÜYE

Madde 23- İlçe ve İl Yönetim kurulları kendi içerisinde gizli oyla ve salt çoğunlukla bir sekreter üye, bir sayman üye ve bir eğitim sekreteri seçerler.

A) SEKRETER ÜYE

a) Partinin her türlü yazışma işlerini yürütür.

- b) Yönetim kurulu toplantılarını düzenler
- c) Parti çalışmalarının yürütülmesinde ve denetlenmesinde başkana yardımcı olur

B) SAYMAN ÜYE

- a) İlçe veya ilinde yönetimin hesap işlerini yürütmekle görevlidir. Bu çerçevede bütçe ve bilançoları hazırlar.
- b) Alt yönetim birimlerinin hesaplarını denetler.
- c) İlçelerde üye aidatlarını toplar. Aidatlarını ödemeyen üyeleri izler ve uyarır.
- d) Partinin taşınır ve taşınmaz mallarının korunmasını sağlar.

C) EĞİTİM SEKRETERİ

İlçesinde veya ilinde partinin eğitim programlarını bir üst kurulla eşgüdüm içinde düzenler ve yürütür.

İLÇE VE İL YÖNETİM

KURULLARININ GÖREVLERİ

Madde 24-

- 1) Partinin ilkelerini, programını, seçim bildirgelerini halka anlatmak, partinin oy potansiyelini arttırmaya çalışmak, aleyhte propagandaları karşılamak,

2) Tüzük kurallarını, kongre kararlarını, üst yönetim birimlerinin istem ve kararlarını uygulamak,

3) Alt yönetim birimlerinin çalışmalarını denetlemek ve daha etkin çalışmalarını sağlamak,

4) İlçe veya illerde diğer partilerin çalışmalarını izlemek ve gerek gördüklerini üst yönetim birimlerine iletmek,

5) Tüm seçimlerde parti adaylarını kazandırmak ve başarılı bir sonuç alınması için çalışmak. Bunun için gerekli çalışma programlarını düzenlemek, seçim örgütlenmesini yapmak, sandık görevlilerini belirlemek, eğitmek ve seçim sonuçları kesin olarak alınıncaya dek görevleri başında bulunmalarını sağlamak,

6) Yörelere özgü ekonomik ve sosyal sorunlar ile ilgili araştırmalar yapıp tartışmak, kararlar almak ve sonuçlarını üst yönetim birimlerine iletmek,

7) Üst yönetimi bilgilendirerek ilçe veya illerde kamuoyuna dönük siyasal, toplumsal, kültürel etkinlikler düzenlemek,

8) Çeşitli ulusal ve yöresel sorunlarla ilgili olarak çalışma yapmak üzere "Düşünce Birimleri" oluşturmak,

9) Parti çalışmalarında bulunmak üzere gerek gördüğü yerlerde, sokak, mahalle, köy, işyeri, site vb. görevliler atamak.

10) Kendi arasından gizli oyla bir sekreter, bir sayman ve bir eğitim sekreteri seçmek,

ÇEKİNCELER VE DİĞER HUSUSLAR

Madde 25- İkinci dereceye kadar kan bağı veya sıhri yakınlığı olanlarla karı ve kocalar aynı yönetim kurulunda görev yapamazlar.

Bir üye, birden fazla yönetim kurulunda görev yapamaz.

İlçe ve İl örgütlerinin çalışma usul ve esasları ile kongrelerin çalışmalarına ve seçimlere ilişkin usul ve esaslar yönetmeliklerle düzenlenir.

GENEL BAŞKAN

Madde 26- Partiyi Genel Başkan temsil eder.

Genel Başkan, disiplin kurulları dışında bütün parti örgütünün başıdır.SHP’de Genel Başkan, seçme ve seçilme haklarına sahip partili üyelerin eğilim oyları sonucu belirlenir ve Kurultay üyelerince seçilir.

Kurultayda Genel Başkanlığa aday olmak isteyenler, “kongreler ve kurultay takviminin” ilanından sonra takvimde belirtilen süreler içinde kurultay üyelerinin en az 1/20 sinin yazılı önerileri ve özgeçmişleri ile birlikte Genel Sekreterliğe başvururlar. Genel Sekreterlik bu başvuruları ve özgeçmişleri tüm parti örgütlerine gönderir. Merkez Yürütme Kurulunca belirlenen bir tarihte, tüm ilçelere ve illere konulan sandıklarda seçme ve seçilme hakkına sahip asıl

üyeler, Genel Başkan adayları için oy kullanırlar. Bu oylamanın sonucunda, katılan üye oylarının salt çoğunluğunu alan aday, tüm il başkanlarınca tek aday olarak kurultaya önerilir. Eğer salt çoğunlukta oy alan aday çıkmazsa, en çok oy alan iki aday kurultaya tüm İl Başkanlarınca Genel Başkan adayı olarak katılırlar. Bu aday veya adayların dışında Kurultayda Genel Başkanlığa aday olunamaz. **G e n e l** Başkanlık seçimi için yapılacak yoklama, parti denetmenlerinin gözetiminde yapılır. Genel Başkan, kurultaydan olağan kongre süresi için seçilir.

7 yıl Genel Başkanlık görevinde bulunanlar, ondan sonraki dönemde Genel Başkanlığa aday olamazlar.

Genel Başkan, istediği hallerde kurultayı, parti yönetim birimlerini, kurul ve organları ve parti görevlilerini birlikte yada ayrı ayrı toplantıya çağırabilir.

Genel Başkan, parti görevlerinin yürütülmesi için gerekli gördüğü her türlü hususu her kademedeki parti örgütüne bildirir ve sonuçlarını denetler.

Genel Başkan, MYK Üyeleri arasından uygun gördüğü sayıda Genel Başkan Yardımcısı görevlendirir ve yetkilendirir.

Genel Başkan'ın, parti iktidar olduğunda, doğal olarak Başbakan olması beklenir. Ancak,

seçime gidilirken parti, Parti Meclisince 2/3'ünün teklifiyle toplanacak kurultayın salt çoğunluğuyla alınacak kararı ile, bir başka partili üyeyi "Başbakan Adayı" olarak ilan edebilir.

GENEL BAŞKAN YARDIMCILARI

Madde 27- Genel Başkan MYK Üyeleri arasından uygun gördüğü sayıda Genel Başkan Yardımcısı görevlendirir ve yetkilendirir. Bu görevlendirme ve yetkilendirme Genel Sekreter'in ve Genel Sayman'ın yetki ve sorumluluklarının dışında kalan konularla ilgilidir.

PARTİ MECLİSİ

Madde 28- Parti Meclisi, kurultayca seçilen 60 üye ile Genel Başkan'dan oluşur. Kurultayda aynı sayıda yedek üye seçilir. Kadın ve Gençlik Meclislerinin Genel Merkez düzeyindeki başkanları Parti Meclisinin doğal üyesidirler. Parti Meclisinde her iki cinsiyetten üyelerin sayısı %33 oranından az olamaz. Kurultayda kullanılan geçerli oyların 1/10'undan az oy alanlar Parti Meclisi asıl üyeliklerine seçilmiş sayılmazlar. Genel Başkan Parti Meclisinin başkanıdır. Parti Meclisi, kurultaydan sonra partinin en yetkili organıdır.

Parti Meclisi, partinin genel politikalarını belirler.

Parti Meclisi, olağan olarak her ay toplanır. Genel Sekreter, Genel Başkanın görüşünü alarak gündemi hazırlar ve üyelere en az üç gün önce, incelenecek yazı, tasarı ve belgelerle birlikte duyurur.

Üyelerin 1/3'ünün görüşülmesini yazılı olarak istediği konular da gündeme alınır.

Genel Başkan gerek gördükçe Parti Meclisini toplantıya çağırabilir. Ayrıca üyelerin 1/3'ünün yazılı istemi ile de, isteyenlerin belirleyeceği gündemle Parti Meclisi toplantıya çağırılır.

PARTİ MECLİSİNİN GÖREV VE YETKİLERİ

Madde-29 Parti Meclisi (PM) Kurultaydan sonra partinin en yüksek organıdır.

a) Yasa ve tüzükle Kurultay'a verilmiş yetkiler dışında bütün kararları alabilir.

b) Parti programı ve kurultay kararları çerçevesinde partinin politikalarını ve stratejisini belirler. Seçim bildirgesini hazırlar. Parti politikalarının halka anlatılıp benimsetilmesi için gerekli çalışmaları yapar.

c) Partinin hükümet kurmasını, koalisyon

ortağı olmasını, hükümetten çekilmesini görüşerek karara bağlar. Bu kararlarda TBMM Grubu Başkan Vekilleri ile Grup Yönetim Kurulu üyeleri de oylamaya katılırlar.

d) Partinin kurduğu, ya da katıldığı hükümetlerin programı üzerindeki görüşlerini bildirir.

e) Kurultaya sunulmak üzere, partinin çalışma raporunu ve parti politikaları ile ilgili olarak kurultayın almasını öngördüğü kararların taslaklarını hazırlar. İllerden gelen, il kongrelerince alınmış karar tasarılarını inceler. Uygun gördüklerini kurultaya sunulmak üzere görüşülmesi için "hazırlık komisyonlarına" gönderir. Hazırlık komisyonundan gelen raporları inceleyerek, Kurultaya sunulup sunulmamasına karar verir.

f) Yıllık bütçeyi görüşüp karara bağlar, kesin hesabı onaylar veya reddeder.

g) Parti tüzüğü veya programında yapılması öngörülen değişiklikleri görüşerek, Kurultaya sunulacak önerileri hazırlar.

h) Partinin tüzel kişiliğine son verme ya da başka partiyle birleşme hallerinde, Kurultaya sunulmak üzere görüş belirler.

i) Seçimlere katılıp katılmamayı, seçimlerde tüzükte yazılı hükümlere göre uygulanacak aday saptama yöntemini belirleyip kararlaştırır.

j) Milletvekili genel ve ara seçimlerinde

partinin kontenjan adaylarını belirler. Gerekli durumlarda yerel yönetim seçimlerinde aday belirler.

k) Kendi arasından Genel Başkan'ın veya Parti Meclisi Üyeleri'nin 1/3'ünün imzalı önergeleriyle gizli oyla ve salt çoğunlukla Genel Sekreteri seçer. Daha sonra gizli oy ve salt çoğunlukla 20 kişilik Merkez Yürütme Kurulu Üyeleri'ni seçer.

Tüm oylamaların 3.turunda salt çoğunluk aranmaz.

l) Tüm üyelerin eğitimi için her türlü karar alır.

m) Gerek gördüğü hallerde, seçimden önce 2/3 çoğunluk ile alacağı kararla, Genel Başkan dışında bir partiliyi "Başbakan Adayı" ilan etmeyi görüşmek üzere Kurultayı toplantıya çağırır.

n) Yasa ve tüzükte öngörülen diğer görevleri yapar, yetkileri kullanır.

MERKEZ YÜRÜTME KURULU

Madde 30- Merkez Yürütme Kurulu Genel Başkan, Genel Sekreter ve Parti Meclisince seçilen 20 üyeden oluşur.

Merkez Yürütme Kurulu olağan olarak haftada bir toplanır. Genel Başkan gerek gördükçe kurulu toplantıya çağırabilir.

Merkez Yürütme Kurulu'nun Başkanı Genel Başkan'dır. Genel Başkanın olmadığı zamanlarda Merkez Yürütme Kurulu Genel Sekreter'in Başkanlığında toplanır.

Merkez Yürütme Kurulunda, kararlar katılanların salt çoğunluğu ile alınır. Oyların eşit olması halinde Başkanın oyu 2 (iki) oy sayılır.

MERKEZ YÜRÜTME

KURULUNUN GÖREVLERİ

Madde 31- Partinin en üst yürütme organıdır.

a) Kurultay ve Parti Meclisi kararlarını uygular. Parti programını yayar, partinin ilkelerini benimsetmek, seçimleri kazanmak için gerekli tüm girişimleri yapar.

b) Partinin hükümetle, başka parti veya kuruluşlarla olan ilişkilerini, Parti Meclisinin ilke kararları doğrultusunda düzenler.

c) Araştırma, yayın, parti içi eğitim çalışmalarını düzenler.

d) Olağan veya olağanüstü Kurultaylarla ilgili hazırlıkları yapar.

e) Yıllık bütçeyi hazırlar. Parti Meclisinin onayından sonra uygular. Kurultaya ve ilgili yerlere sunmak üzere kesin hesabı çıkartır.

f) Genel Merkez Üye Yazım Birimi'ni

kurar, çalıştırır ve denetler. Yargıtay Başsavcılığı'na yasa gereği verilmesi gerekli belgeleri hazırlar ve sunar.

g) Partinin uluslararası ilişkilerini düzenler ve yürütür. Yurt dışında bulunan yurttaşlarımız arasında partinin gelişmesi için örgütlenme yapar.

h) Kurultaya sunulacak, çalışma raporu taslağını hazırlar ve Parti Meclisinin onayına sunar.

i) Tüzüğün ngrdğ yönetmelikleri hazırlayıp Parti Meclisinin onayına sunar.

J) İl ve ilçelerin her konudaki çalışmalarını izler, denetler ve buna ilişkin önlemleri alır.

k) Yasa ile kurulan yeni il ve ilçelerde kurucu yönetimleri atar.

l) Parti Okulunca hazırlanan eğitim programlarını görüşüp onaylar.

m) Kendi arasından Genel Başkan'ın nerisi ve salt çoğunlukla Genel Sayman'ı seçer.

GENEL SEKRETER

Madde 32- Genel Sekreter, Merkez Yürütme Kurulu'nun doğal üyesidir. Merkez Yürütme Kurulu yeleri arasından, Genel Başkan'ın uygun görüşü ile dilediği sayıda yardımcısını seçer ve görevlendirir.

Genel Sekreter yetkili kurulların kararlarının uygulayıcısıdır. Genel Sekreterlik, parti örgütünün başvurma yeridir. Parti rgt ile olan ilişkileri

Genel Sekreterlik yürütür, yazışmaları yapar, iletişimi sağlar.

Gerekirse MYK'na denetmen görevlendirilmesini önerir.

TBMM Grubu ile MYK ve PM arasındaki ilişkileri Genel Sekreter düzenler.

Genel Başkan adına partiyi devlet kurum ve kuruluşlarında, mahkemelerde, özel ve tüzel kişilerle ilişkilerde, Genel Sekreter temsil eder. Yazılı olarak görevlendireceği yardımcıları da bu temsile yetkilidir.

Genel Sekreter, yokluğunda Genel Başkan'a vekillik eder. İkisinin birlikte yokluğunda Genel Başkan'ın görevlendireceği bir Genel Başkan Yardımcısı Genel Başkan'a vekillik eder.

Genel Sekreter'in yokluğunda kendisine görevlendireceği bir yardımcısı vekillik eder.

PM ve MYK'nun, Genel Sekreter'in, Genel Sekreter Yardımcıları'nın çalışma yöntemleriyle merkezde kurulacak büroların kuruluş ve işleyiş biçimleri "Genel Merkez Çalışma Yönetmeliği" ile düzenlenir.

GENEL SEKRETER YARDIMCILARI

Madde 33- Genel Sekreter, Genel Başkan'ın uygun görüşü ile MYK içerisinde

biri “Örgütten Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı”, biri “Eğitimden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı” ve biri de “Yurtdışı İlişkilerden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı” olmak üzere uygun gördüğü sayıda Genel Sekreter Yardımcısı seçer ve görevlendirir.

ÖRGÜTTEN SORUMLU GENEL SEKRETER YARDIMCISI

Madde 34- Partinin yurtiçi ve yurtdışındaki örgütleri arasındaki eşgüdümün sağlanmasında Genel Sekreter’e yardımcı olur.

EĞİTİMDEN SORUMLU GENEL SEKRETER YARDIMCISI

Madde 35- Parti içi eğitim programlarının düzenlenip uygulanmasında Genel Sekreter’e yardımcı olur.

YURTDIŞI İLİŞKİLERDEN SORUMLU GENEL SEKRETER YARDIMCISI

Madde 36- Yurtdışında yaşayan parti üyeleriyle ilişkilerin ve yurtdışı etkinliklerinin düzenlenmesinde Genel Sekreter’e yardımcı olur.

GENEL SAYMAN

Madde 37- Genel Sayman, partinin gelirlerinin toplanmasında, harcamaların yapılmasında, her aşamada yasa ve tüzük

hükümlerine uygunluğu, gelir-gider defterlerinin, bütçe ve kesin hesapların düzenli ve süresinde tutulmasını sağlamakla, kurulların bu konulara ilişkin kararlarını uygulamakla ve üye aidatlarının düzenli olarak toplanmasıyla görevli ve sorumludur.

SHP’de parti hesaplarının açıklığı esastır. Genel Sayman partinin gelirlerini ve giderlerini tam bir saydamlık içinde, partinin bilgisayar ortamında 3 ayda bir yenilenen bilançolar ile kamuoyuna açıklamak zorundadır.

MERKEZ YÜRÜTME KURULUNA GÜVENSİZLİK

Madde 38- MYK Üyeleri, Parti Meclisinde Parti Meclisi Üyeleri’nin en az 2/5’inin imzaları ile verilecek bir güvensizlik önergesini görüşerek tek tek yada topluca Parti Meclisi’nde üye tam sayısının 2/3’ünün oy çokluğu ve gizli oyla görevden alınabilirler. Bu oylamalara tek tek görevden alınması önerilenler katılamazlar. Kurulun tümü için güvensizlik önergesi verildiğinde tüm üyeler oylamaya katılırlar.

Yukarıdaki hüküm Genel Sekreter için de geçerlidir.

PARTİ GÖREVLERİNİN BOŞALMASI

Madde 39- Parti görevlerinden çekilme

isteği bağılı olduğu örgütün, eğer o örgütün başkanı ise bir üst örgütün başkanlığına yapılır

Genel Başkan, görevden çekilme isteğini Genel Sekreterlik aracılığı ile Parti Meclisi'ne bildirir.

Parti örgütlerinde görevli iken isteği ile görevden ayrılma yada başka nedenlerle görevin boşalması durumunda, yeni görevli şu şekilde belirlenir;

A) Genel Başkanlık Boşaldığında;

Genel Sekreter, en geç (3) gün içinde Parti Meclisi'ni toplantıya çağırır. Parti Meclisi en geç (30) gün içinde olmak üzere, Genel Başkanlık oylaması yapacakları bir tarih belirler ve tüzüğün Genel Başkan seçimi maddesindeki uygulama, süreleri kısaltılarak yerine getirilir.

Genel Başkan adayının oylanacağı Kurultay toplantısı, (45) günü aşmayan bir sürede gerçekleştirilir.

B) Diğer Parti Görevleri Boşaldığında;

a) Genel Sekreterliğin boşalması halinde,
Genel Sekreter seçimi ile ilgili madde uygulanır. Boşalacak MYK Üyeleri için Parti Meclisi içinden gizli oyla seçim yapılır.

b) Parti Meclisi üyeliklerinin boşalması halinde, yerine sırası ile yedek üyeler çağrılır. Tüm yedek üyeler çağrıldığı halde Parti Meclisi'nin sayısı 2/3 oranının altına düşmüşse, Genel Başkan, Parti Meclisi seçimlerine ilişkin

Tüzük maddesini uygulayarak seçim yapılmasını sağlar.

c) İl Başkanlığı boşaldığında, eğer İl Kongresinin toplanmasına (1) yıldan daha az bir süre kalmış ise, görevden ayrılan İl Başkanının süresini tamamlamak üzere, İl Yönetim Kurulu, kendi içerisinde yada parti üyeleri arasından bir İl Başkanı seçer. Seçim gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile yapılır. Eğer İl Başkanlığı boşaldığında İl Kongresinin toplanmasına (1) yıldan daha fazla bir süre kalmışsa, İl Başkanı seçimi ile ilgili tüzük maddesi gereğince, o ildeki tüm asıl üyelerin aday belirlemesi ve kongre yöntemiyle yapılır.

d) İlçe Başkanlığının boşalması halinde de İl Başkanlığının boşalması durumunda uygulanan yöntem ile yeni ilçe başkanı belirlenir.

e) İlçe ve İl Yönetim Kurullarından boşalma olursa, izleyen ilk toplantıya, yerlerine seçimle belirlenen yedek üyeler çağrılır. Tüm yedek üyeler çağrıldığı halde, kurul üye sayısının 2/3 'ü sağlanamıyorsa bir üst organ, ilçe veya il yönetimleri için tüzükte gösterilen seçim yöntemleri ile yeni örgüt üyelerinin seçimini, en geç (1) ay içerisinde sağlar.

f) Bir ilçede kayıtlı asıl üyelerin 2/5'i İlçe Başkanlığı veya Yönetim Kurulunun yenilenmesi için, noter onaylı yazılı istemde bulunurlarsa, bir üst organ (30) gün içinde tüzüğe

uygun olarak organ seçimlerini gerçekleştirmekle yükümlüdür.

g) İl Kongresi Üyelerinin 2/5'inin noter onaylı yazılı başvurusu ile İl Kongresi seçimli toplantıya çağrılır.

Bunun için başvuru MYK'ya yapılır. MYK, en geç (30) gün sonra, tüzüğe uygun olarak İl Başkanı ve/veya İl Yönetim Kurulu seçimlerini gerçekleştirir.

GÖREVDEN AYIRMA

Madde 40- SHP'de parti görevlerine seçimle gelme ve seçimle ayrılma esastır.

Ancak;

a) Bir disiplin suçu işlediği denetmen raporları veya üst kurul kararı ile öne sürülen parti görevlisi, üst kurulun 2/3'lük çoğunluk kararı ile geçici olarak, üyelik haklarını kullanmaktan yasaklanabilir, görevden alınabilir ve kendisini kovuşturmaya yetkili disiplin kuruluna sevk edilirler.

b) İşlenen suç, İlçe veya İl Yönetim Kurulu'nun topluca işlediği bir suç niteliğinde ise, bu durumda üst organ tüm kurulu, geçici olarak, görevden almaya ve kovuşturmaya yetkili disiplin kuruluna sevk etmeye 2/3 oy çokluğu ile karar verebilir. Üst organ bu süre zarfında kurul yerine atama yapabilir.

c) (a) ve (b) fıkraları uyarınca geçici olarak

görevden alınan kişi veya kurullar bu kararlara karşı, yetkili disiplin kurullarına (3) gün içerisinde itiraz edebilirler. Disiplin Kurulları en geç (7) gün içerisinde itirazı karara bağlarlar. Merkez Disiplin Kurulu'nun bu konuda vereceği kararlar kesindir.

d) Yasa, tüzük ve yönetmeliklere göre yapılması gereken görevleri yapmayan veya partinin ilkeleri ve programına kurultay ve yetkili kurul kararlarına aykırı tutum ve davranışlarda bulunan İl, İlçe ve Belde Başkan ve Yöneticileri bağlı oldukları üst yönetim birimince veya Merkez Yürütme Kurulunca Denetmen raporuna dayanarak en az 2/3'lük çoğunluk kararı ile görevden alınabilir ve yerine yenileri atanabilir. Bu şekilde görevden alınanların yerlerine seçim yapılmak üzere İlçe Kongreleri en geç 30 gün, İl Kongreleri en geç 45 gün içinde toplantıya çağrılır. Bu kongreler seçim dönemlerinde seçim sonrasına ertelenebilir. Görevden alınan İl, İlçe, Belde Başkan ve Yöneticileri 7 gün içinde Merkez Yürütme Kuruluna itirazda bulunabilir. Merkez Yürütme Kurulu'nun vereceği kararlar kesindir.

PARTİ DENETMENLERİ

Madde 41- Parti Denetmenleri, kurulları yönetsel ve mali açıdan denetleyebilme bilgi ve becerisine sahip, parti asıl üyeleri arasından

Merkez Yürütme Kurulu tarafından seçilir.

Parti Denetmenleri'nin sayısı, nitelikleri, görev ve yetkileri, "Parti Denetmenleri Yönetmenliği"nce belirlenir.

KÜÇÜK KURULTAY

Madde 42- Partinin en üst "Danışma Organı"dır.

a) Genel Başkan

b) Parti Meclisi üyeleri

c) Partili Milletvekilleri ve Bakanlar

d) İl Başkanları

e) Partili İl Belediye Başkanları

ile, Genel Başkan'ın katılmasını istediği kuruluş temsilcileri ve/veya kişilerden oluşur.

Küçük Kurultay çalışma yöntemleri "Küçük Kurultay ve Danışma Kurulları Yönetmeliği"nde belirtilir.

Küçük Kurultay yılda en az (1) kez toplanır.

İL VE İLÇE DANIŞMA KURULLARI

Madde 43- Parti Küçük Kurultay uygulamasının il ve ilçelere uyarlanması biçiminde, yılda en az bir kez İl ve İlçe Danışma Kurulları toplantısı yapılır.

Üst organın onayı ile birden fazla ilçe veya birden fazla il ortak danışma kurulu toplantısı düzenleyebilirler.

KURULTAY

Madde 44- Kurultay, Partinin en üst organıdır. Bütün partililer Kurultay kararlarına uymak zorundadırlar.

Kurultay kararları, tüm kamuoyuna ve ilgililere duyurulur.

Kurultay Üyeleri şunlardır:

- a) Genel Ba°kan
- b) Parti Meclisi üyeleri
- c) Merkez Disiplin Kurulu üyeleri
- d) Üyeli°i Süren Parti Kurucu üyeleri
- e) Genel Merkez Kadın ve Gençlik

Meclisleri'nin seçilmiş başkanları

- f) Partili Milletvekilleri ve Bakanlar
- g) Tüzük uyarınca illerden Kurultay

Temsilcisi olarak seçilenler. Bu °ekilde olu°an Kurultay Üyeleri'nin sayısı, TBMM üye sayısının iki katını geçemez.

Taşıdıkları sıfat dolayısıyla Kurultay Temsilcisi olanlar, ayrıca İl Kongrelerince temsilci olarak seçilemezler.

Genel Başkanlık, Genel Başkan Yardımcılığı, Genel Sekreterlik, Genel Sekreter Yardımcılığı, Parti Meclisi Üyeli°i, Merkez Disiplin Kurulu Başkanlığı ve Üyeli°i, T.B.M.M. Başkanlığı, Başbakanlık ve Bakanlık ve T.B.M.M. Üyeli°i yapmış parti üyeleri ile, İl Başkanları, İl ve İlçe Belediye Başkanları Kurultayın onur üyesidirler. Onur üyeleri Kurultay'da konuşabilirler ancak oy kullanamazlar.

Kurultay olağan olarak en geç üç yılda bir toplanır.

Genel Başkan'ın veya Parti Meclisi'nin çağrısı ile yada Kurultay üyelerinin 1/5'inin çağrısı ile, Kurultay olağanüstü olarak da toplanır. Olağanüstü toplantının gündemi, isteyenlerce düzenlenir.

Olağanüstü Kurultay, gündemine seçim maddesi konulamaz. Ancak Kurultay sürerken Genel Başkan ve/veya Parti Meclisi için 1/5 Kurultay üyesinin imzaladığı bir önerge ile "güvensizlik" ileri sürülebilir. Bu önergenin Kurultayın üye sayısının salt çoğunluğu ile kabulü halinde, (45) gün içinde, tüzük hükümlerine uygun olarak Genel Başkan ve/veya Parti Meclisi seçimleri yenilenir. Bu durumda uygulanacak hızlandırılmış takvimi Merkez Yürütme Kurulu belirler.

Kurultay toplantı yeter sayısı, Kurultay üye tam sayısının salt çoğunluğudur.

İlk çağrı üzerine yapılan toplantıda, toplantı yeter sayısı bulunmuyorsa ikinci toplantı katılanlarla yapılır.

Parti tüzük ve programında değişiklik yapılmasına ilişkin olan veya parti politikalarını ilgilendiren konulardaki önerileri karara bağlamak için, bunların Genel

Başkan, Parti Meclisi veya Kurultay Üyeleri'nin en az yirmide biri tarafından önerilmiş olması gereklidir.

Kurucu Üyelerin sayısının Kurultayın seçilmiş üyelerinin %15'inden fazla olması halinde Kurucular Kurulu, Kurultayın toplantı tarihinden en az 30 gün önce toplanarak kendi içinden Kurultay Üyesi olacakların belirlenmesi için seçim yapar.

KURULTAYIN YETKİLERİ

Madde 45-

- a) Genel Başkanı seçmek,**
- b) Kurultaydan bir hafta önce, Genel Sekreterliğe en az (20) kurultay delegesinin önerisiyle başvurmuş adaylar arasından Parti Meclisi ve Merkez Disiplin Kurulu Üyelerini, gizli oyla seçmek,**
- c) Parti Meclisi'nin çalışma raporunu görüşerek karara bağlamak,**
- d) Partinin tüzük ve programında değişiklik yapmak,**
- e) Partinin gelir gider hesabını görüşmek, kabul veya reddetmek,**
- f) Toplumu ve devleti ilgilendiren konularda partiye yön verecek dileklerde bulunmak veya bağlayıcı kararlar almak,**
- g) Partinin feshine veya başka bir partiyle birleşmesine ve böylece partinin mallarının tasfiyesine veya intikal şekillerine karar vermek,**
- h) Hazırlık komisyonlarından gelecek raporları görüşerek karara bağlamak,**

i) Gerek duyulduğunda Parti Meclisi'nin 2/3'lük oy çokluğu ile alacağı kararı görüşerek, Genel Başkan dışında bir partiliyi, salt çoğunluk kararıyla "Başbakan Adayı" olarak ilan etmek.

j) Yasalar ve tüzükle Kurultaya verilen diğer yetkileri kullanmak.

Kurultay çalışmaları "Kurultay Çalışma Yönetmeliği" ile düzenlenir.

GENÇLİK MECLİSİ

Madde 46- Gençlik Meclisinin oluşumu, kuruluşu, çalışmaları, diğer parti organları ile ilişkileri, hazırlanacak bir "Gençlik Meclisi Yönetmeliği" ile düzenlenir. Parti örgütünün her kademesinde, (Belde, İlçe, İl Yönetimleri ve Parti Meclisi) Gençlik Meclisi'nin bu düzeydeki örgütlenmesinin başkanı o yönetim kurulunun doğal üyesidirler.

KADIN MECLİSİ

Madde 47- Kadın Meclisi'nin oluşumu, kuruluşu, çalışmaları, diğer parti organları ile ilişkileri, hazırlanacak bir "Kadın Meclisi Yönetmeliği" ile düzenlenir. Parti örgütünün her kademesinde, (Belde, İlçe, İl Yönetimleri ve Parti Meclisi) Kadın Meclisi'nin bu düzeydeki örgütlenmesinin başkanı o yönetim kurulunun doğal üyesidirler.

YATAY PARTİ ÖRGÜTLERİ

Madde 48- Parti, il ve ilçelerde Yönetim Kurulu, Genel Merkez düzeyinde ise Parti Meclisi kararı ile;

- a) Mahalle Özel Örgütleri
- b) Üniversite Özel Örgütleri
- c) İş Yerleri Özel Örgütleri
- d) Birden fazla ilçe veya ili kapsayabilecek, havza, bölge, metropol özel örgütleri
- e) Platformlar oluşturur.

Bu özel örgütlerin dışında parti, partili bireylerin 12-17 yaşındaki çocukları için, siyasal bir yönlendirme yapmadan toplumsal bilinci, yurttaşlık sorumluluğunu, dayanışmayı artırmak amacı ile "Demokratik Laik Cumhuriyet Çocukları" örgütlenmesini gerçekleştirir.

PLATFORMLAR

Madde 49- Parti Meclisi Kararı ile;

- a) Bilim Platformu
- b) Kültür - Sanat Platformu
- c) Emek Platformu
- d) KOBİ'ler Platformu
- e) Tarım Platformu
- f) Hak ve özgürlükler Platformu
- g) Doğal Yaşam ve Çevre Platformu ve uygun görülecek diğer konularda platformlar oluşturulabilir.

Bu Platformlarda yer alması istenilen ilgili Sivil Toplum Örgütleri ve kişiler, Merkez Yürütme Kurulunca belirlenir. Platformlar, yılda en az iki kez Genel Başkan'ın çağrısı ile toplanır, gündemlerini görüşerek, görüşlerini Genel Başkanlığa verirler.

Yatay Örgütlerin kuruluşu, çalışma yöntemleri ve asal parti örgütleri ile ilişkileri, "Yatay Örgütler Yönetmeliği" ile düzenlenir.

EĞİTİM

Madde 50- SHP'de Parti içi eğitim, siyasi çalışmanın en temel unsurudur. Parti içi eğitim görmek Genel Başkan'dan aday üyeye kadar her partilinin hem hakkı hem görevidir.

Parti içi eğitim "Siyaset Akademisi" biçiminde örgütlenecek bir "Parti Okulu" eli ile yürütülür. Belirlenen eğitim programlarına çağrılı oldukları halde mazeretsiz olarak üst üste (3) kez katılmayan üyeler, üyelik haklarını kaybederler.

PARTİ OKULU MÜDÜRÜ

Madde 51- Genel Başkan, profesyonel olarak görev yapabilecek ve bir akademiye yönetebilecek bilgi donanımına ve beceriye sahip bir Parti üyesini "Parti Okulu Müdürü" olarak atar.

Parti Okulu Müdürü, Sosyalist Enternasyonal üyesi partilerin parti içi eğitim

programlarından da esinlenerek, her düzeyde eğitim programlarının düzenlenmesinden, yürütülmesinden ve değerlendirilmesinden sorumludur.

Parti Okulunun işlerini yapabilmesi için her türlü önlemi almak ve yeterli ödeneği sağlamak, Genel Başkan'ın ve Parti Meclisi'nin öncelikli görevlerindendir.

Parti Okulunun kuruluş ve işleyişi "Parti Okulu Yönetmeliği" ile belirlenir.

PARTİ ADAYLARININ BELİRLENMESİ

Madde 52- Yapılacak seçimlerde partinin adayları olmak isteyenler, "Önseçim ve Aday Yönetmeliği"nde belirlenecek olan başvuru yerlerine;

- a) Kısa özgeçmişlerini,
- b) Varsa yayınlarının listesini,
- c) Parti ödentilerini zamanında ödediklerini ve çağrıldıkları eğitim programlarına katılıp başarılı olduklarını belgeleyen parti "Asıl Üye Kimliğinin" onaylı suretini,

d) Yasa ile istenen diğer belgeleri verirler.

Bu belgeler üzerinden yetkili kurulca yapılacak incelemede, adaylığı için yasal sakınca bulunanlar ile ödentilerini zamanında ödemeyen ve/veya çağrıldıkları eğitim programlarına katılıp başarılı olamayanların başvuruları kabul edilmez.

Merkez Yürütme Kurulu, gerek gördüğü hallerde, bu incelemeden geçerek iletilen aday adayları için yerinde inceleme yapmak üzere "ön değerlendirme kurulları" oluşturabilir.

ÖNSEÇİM

Madde 53 - SHP'de adaylar ve sıraları o seçim çevresindeki tüm asıl üyelerin katılacağı ve yargı gözetiminde yapılacak ön seçim ile belirlenir.

ADAYLARIN MERKEZ ORGANINCA SAPTANMASI

Madde 54 - T.B.M.M. Üyeliği seçimlerinde;

a) Bir seçim çevresinde parti örgütü bulunmaması,

b) Bir seçim çevresinde gösterilmesi gereken aday sayısından daha az sayıda başvuru olması,

c) Ön seçim sonuçlarının yetkili kurullarca geçersiz sayılması

Hallerinde adaylar ve sıraları Parti Meclisince saptanır.

Ayrıca Parti yararları göz önünde tutularak ön seçim yapılacak seçim çevrelerinde, adayların ve sıralarının kısmen Parti Meclisince saptanmasına karar verilebilir. Bu seçim çevrelerindeki merkez adaylarının toplam sayısı TBMM üye tam sayısının % 5'ini aşamaz.

YEREL SEÇİMLERDE PARTİ ADAYLARININ BELİRLENMESİ

Madde 55 - Yerel seçimlerde parti adaylarının belirlenmesi ile ilgili hususlar “SHP Önseçim ve Adaylık Yönetmeliği” ile düzenlenir.

PARTİ ADAYLARININ BİLDİRİLMESİ

Madde 56- Genel Başkan, önseçimle belirlenen aday listelerine, Parti Meclisince belirlenen adayları da katarak, seçim çevrelerine göre düzenlenen parti adayları listesinin süresi içinde Yüksek Seçim Kurulu’na verilmesini sağlar.

Adaylıkları kesinleşen parti üyeleri, parti okulu tarafından aday oldukları yönetim birimine uyumlarını sağlayacak bir eğitimden geçirilirler.

ADAY LİSTELERİNDEKİ EKSİKLERİN TAMAMLANMASI

Madde 57- Aday listeleri kesinleşmeden herhangi bir nedenle bu listelerde boşalma olursa ve listedeki sıraya göre kaydırma sonunda noksanlıklar doldurulamazsa, eksiklikler Merkez Yürütme Kurulunca tamamlanır.

Adaylık ve önseçimle ilgili koşullar ve işlemler “Önseçim ve Adaylık Yönetmeliği” ile düzenlenir.

PARTİ GRUPLARI

T.B.M.M PARTİ GRUBU

Madde 58 - T.B.M.M Parti Grubu, Partili Milletvekillerinden oluşur. Parti grubu yasama görevini, Parti Programı, kurultay kararları ve seçim bildirgesi sınırları içinde kendi kararları ile yürütür.

Genel Başkan, T.B.M.M Parti Grubu'nun ve Grup Yönetim Kurulu'nun başkanıdır. T.B.M.M Parti Grubu'nun çalışmaları "T.B.M.M. Grup Yönetmeliği" ile düzenlenir.

T.B.M.M. GRUP DİSİPLİN KURULU

Madde 59 - Grup Genel Kurulunca seçilen (5) asıl, (5) yedek üyeden oluşur.

Partili T.B.M.M. üyelerinin grup disiplinine, grup içi yönetmeliğine, grubun bağlayıcı kararlarına aykırı davranışlarından ve grubun onuru ile bağdaşmayan tutum ve eylemlerinden doğan parti suçları ve birbirleri ile olan anlaşmazlıkları, Grup Yönetim Kurulunun isteği üzerine Grup Disiplin Kurulunca karara bağlanır.

BELEDİYE VE

İL GENEL MECLİSİ GRUPLARI

Madde 60 - Belediye Meclisleri ve İl Genel Meclislerindeki partili üyeler, kendi aralarında birer grup oluştururlar.

Belediye Başkanı Parti üyesi ise, Belediye

Meclisi Grubunun başkanıdır. Değilse, gruplar başkanlarını kendi aralarından, gizli oyla ve grubun salt çoğunluğu ile seçerler. Aynı hüküm Büyükşehir Belediyeleri için de geçerlidir.

İl Başkanı gerek gördüğünde Büyükşehir, İl ve İlçeler Belediye Başkanlarını, Belediye Meclis Grupları'nı birlikte veya ayrı ayrı toplantıya çağırabilir.

İl Genel Meclisi Grubu'nun Başkanı İl Başkanıdır.

Belediye Başkanlarının yürütme ile ilgili yasal görevleri konusunda bağlayıcı grup kararı alınamaz.

Belediye ve İl Genel Meclisi Parti Grupları'nın çalışma yöntemleri "Belediye ve İl Genel Meclisi Grupları Yönetmeliği" ile düzenlenir.

DİSİPLİN İŞLERİ

DİSİPLİN KURULLARI

Madde 61 - Parti üyelerinin, yöneticilerinin veya kurullarının işledikleri parti suçlarını saptama ve cezalandırma görev ve yetkisi disiplin kurullarınındır.

Parti tüzüğüne, programına, Kurultay kararlarına aykırı eylemde bulunan yada partili olmanın kendisine verdiği üst kimliğin ayrıcalığına yakışmayan davranış ve eylemlerde

bulunanlar parti suçu işlemiş sayılırlar. Eylemlerin ayrıca yargı organlarında yargılanmayı gerektirmesi, disiplin kovuşturmasını engellemez.

a) Merkez Disiplin Kurulu, kurultaydan seçilen (9) asıl, (9) yedek üyeden oluşur.

b) İl Disiplin Kurulu, il kongrelerince seçilen (5) asıl, (5) yedek üyeden oluşur.

Disiplin kurulu üyeliğine seçilebilmek için, affa uğramış olsa bile, disiplin cezası almamış olmak gereklidir.

DİSİPLİN KURULLARI'NIN GÖREVLERİ

Madde 62 - Parti üyelerinin, yöneticilerinin veya kurullarının işledikleri parti suçlarını saptama ve cezalandırma görevi ve yetkisi disiplin kurullarınındır.

Parti Tüzüğüne, Programına, Kurultay kararlarına, yetkili organların kararlarına aykırı eylemlerde bulunanlar yada partili olmanın kendisine verdiği üst kimliğin ayrıcalığına yakışmayan davranış ve eylemlerde bulunanlar parti suçu işlemiş sayılırlar. Eylemlerin ayrıca yargı organlarında yargılanmayı gerektirmesi, disiplin kovuşturmasını engellemez.

YETKİ

Madde 63 - Parti Meclisi Üyeleri, T.B.M.M. üyeleri, il ve ilçe başkanlarının,

Büyükşehir, İl ve İlçe Belediye Başkanlarının, İl Disiplin Kurulu Üyelerinin, disiplin kovuşturmaları ve yargılanmaları Merkez Yürütme Kurulunun sevki ile Merkez Disiplin Kurulunca yapılır.

a) MYK, parti disiplin suçu işlediği tespit edilen TBMM Grup üyesi hakkında, TBMM Grup Yönetim Kuruluna Grup Disiplin Kuruluna sevki için talepte bulunur. Grup Yönetim Kurulu (15) gün içerisinde bu talebi Grup Disiplin Kuruluna, kendi görüşünü de bildirerek gönderir. Grup Disiplin Kurulu 15 gün içinde kararını verir. MYK bu karara Merkez Disiplin Kurulu'na başvurarak itiraz edebilir. Merkez Disiplin Kurulu'nun vereceği karar kesindir.

b) Diğer üyelerin parti suçları, İl Yönetim Kurulu'nun sevki ile İl Disiplin Kurulunca kovuşturulur ve karara bağlanır.

c) Kesin veya geçici çıkarma istemi ile disiplin kuruluna gönderilen üye, kurulca gerekli görüldüğünde önlem olarak tüm üyelik haklarından yasaklanabilir ve varsa örgütlerdeki görevlerinden uzaklaştırılabilir.

d) Genel Başkan ve Genel Sekreter gerek gördüğü hallerde parti üyeleri için disiplin işlemi başlatabilirler.

PARTİ SUÇLARI

Madde 64 - Parti suçları şunlardır:

a) Parti Tüzüğüne ve Programına, Kurultay

ve diğerk yetkili organlar kararlarına aykırı davranışlarda bulunmak,

b) Parti doğrultusuna ve temel ilkelerine aykırı siyasal çalışmalara ve bu biçimdeki sivil toplum etkinliklerine destek vermek,

c) Partiye zarar veren çalışmalarda bulunmak, sözlü ve/veya yazılı propaganda yapmak,

d) Gizli yapılması kararlaştırılan toplantılardaki kararları, konuşmaları veya gizli bilgi ve belgeleri açıklamak,

e) Partililerin kişilikleri ile uğraşmak,

f) Parti çalışmalarında partili üyeye sözlü veya eylemli saldırıda bulunmak, parti düzen ve disiplinini bozucu eylem ve davranışlarda bulunmak,

g) Parti adaylarına karşı ve başka parti adaylarından yana çalışmak,

h) Gerçeklere aykırı üye yazmak, kayıt yapmak veya kayıtları bozmak,

i) Özürü olmadığı halde seçimlerde oy kullanmamak,

j) Yetkili ve görevli organ ve kurulların yasa tüzük ve yönetmelik kuralları içinde verdikleri görevleri özürsüz yapmamak veya yapılmasını engellemek,

k) Parti üyeliğini kullanarak maddi çıkar elde etmek yada girişimde bulunmak.

DİSİPLİN CEZALARI

Madde 65- Yukarıdaki suçları işleyen parti üyeleri disiplin kurulu kararı ile;

a) Partiden geçici olarak uzaklaştırılır veya

b) Partiden kesin olarak uzaklaştırılırlar.

Partiden geçici olarak uzaklaştırılan üyeler, uzaklaştırma süresi içinde partili üyelere tanınan haklardan yararlanamazlar. T.B.M.M., Belediye Meclisi veya İl Genel Meclisi Üyesi iseler, Grup toplantılarına katılamazlar.

Hakkında geçici çıkarma cezası verilen parti üyesi, çalışmasına katılamayacağı parti organlarına hiçbir öneride bulunamaz. Ancak bu hüküm, o üyenin parti tüzüğüne, programına, partinin diğer mevzuatına ve organlarının bağlayıcı kararlarına uyması zorunluluğunu ortadan kaldırmaz. Geçici çıkarma cezası verilen parti üyelerine, parti içinde hiçbir görev verilemez.

İl Disiplin Kurulu kararlarına karşı Merkez Disiplin Kurulu'na, (10) gün içinde itiraz mümkündür. Merkez Disiplin Kurulu kararları ise kesindir.

Uygulamada tedbirli olarak geçirilen süre verilen cezadan indirilir. Tedbirli işlerde karar kesinleşinceye kadar tedbirlilik hali sürer.

KARARLAR

Madde 66- Disiplin Kurulları, üye tam sayısının en az 2/3 çoğunluğu ile toplanır.

Kararlar hazır bulunanların çoğunluğu ile verilir.

Disiplin Kuruluna sevk edilen üyenin, sözlü ve yazılı savunma hakkı vardır. Savunma için süre, savunma istenen yazının ilgiliye tebliğinden itibaren (10) gündür. Savunma istenen yazıda, kişi için yapılan suçlama açıkça belirtilmelidir. Süresi içinde savunmasını yapmayanlar, savunma hakkından vazgeçmiş sayılırlar.

Disiplin Kurulları kendilerine gönderilen işleri iki ay içinde karara bağlarlar. Bu süre içerisinde sonuçlandırılmayan dosyalar için Merkez Yürütme Kurulundan ek süre istenebilir. Verilebilecek ek süre (15) günü geçemez.

Disiplin Kurulunca verilen kararlar ve gerekçeleri ilgiliye en geç bir ay içinde tebliğ edilir.

İTİRAZLAR

Madde 67- İl Disiplin Kurulu kararlarına karşı il yönetim kurulu ve/veya ilgili üye (10) gün içinde Merkez Disiplin Kurulu'na itiraz edebilir. Merkez Disiplin Kurulu'nca erteleme kararı verilmemişse, itiraz, İl Disiplin Kurulu kararının uygulanmasını durdurmaz.

Hakkında partiden geçici veya kesin çıkarma kararı verilen üye (30) gün içinde yetkili Asliye Hukuk Mahkemesine itirazen dava açabilir. Mahkemenin vereceği karar kesindir.

DISİPLİN KURULLARINA İLİŞKİN ORTAK İLKELER VE KURALLAR

Madde 68-

a) Siyasi Partiler Yasasının 101. Maddesinin d-1 bendi uyarınca Cumhuriyet Başsavcısının partiden kesin olarak çıkarılmasını istediği üye, Merkez Yürütme Kurulu'na gecikmeksizin Merkez Disiplin Kurulu'na verilir. Merkez Disiplin Kurulu hemen toplanarak en geç üç gün içinde karara bağlar. İlgili üye, kurulun konuyu ele aldığı ilk toplantısında yazılı veya sözlü olarak savunmasını yapabilir.

b) Seçimler sırasında ve yayın yoluyla ya da açık toplantılarda işlenen parti suçlarının kovuşturulmasında inceleme süreleri, yönetmelikle kısaltılabilir:

c) Disiplin kurulları incelemelerini belgeler üzerinden yapabilecekleri gibi gerekli gördüklerinde tanık da dinleyebilirler, belge toplayabilirler.

d) Kesinleşen disiplin kurulu kararları, yetkili parti organlarınca uygulanır.

e) Eşler ile bir ve ikinci derecedeki sıhri yakınlar, aynı disiplin kurulunda görev yapamazlar. Birbirleri ile ilgili kararlara katılamazlar.

f) Disiplin Kurulu Üyeleri, partinin diğer organlarında görev alamazlar.

g) Partinin hiçbir organ, kurul ve toplantısında, disiplin kurullarının inceleme ve kararları hakkında görüşme yapılamaz ve karar alınamaz.

h) Parti organ ve kurulları, disiplin kurullarının incelemelerini kolaylaştırmak ve isteklerine süresinde yanıt vermek zorundadırlar.

i) Disiplin kovuşturması işlemlerinde, üyenin ilçe merkezindeki başvurma belgesinde belirttiği adresine yapılan bildirimler geçerlidir.

BAĞIŞLAMA

Madde 69- Parti Meclisi, kesinleşen disiplin cezalarını bağışlama yetkisine sahiptir. Bunun için ceza alanın yazılı başvurusu istenir ve cezayı isteyen kurulun yazılı görüşü alınır.

Disiplin Kurullarının çalışma yöntemleri ve tüzükte belirtilmeyen diğer hususlar "Disiplin Yönetmeliği" ile düzenlenir.

MALİ HÜKÜMLER

Madde 70- SHP'de, diğer parti faaliyetleri gibi mali işler de tüm üyelerin ve kamuoyunun izlemesine ve değerlendirmesine açıktır.

Bu amaçla, partinin Web Sitesinde açılacak bir dosyada, 3 ayda bir yenilenecek verilerle partinin gelirleri ve giderleri izlenebilir.

Partinin gelir kaynakları şunlardır:

a) Parti üyelerinden alınan giriş ve üyelik aidatları

b) Partili milletvekillerinden alınacak ödentiler

c) Adaylık için başvuranlardan alınacak özel ödentiler

d) Parti Bayrağı, rozet ve benzeri satışlardan sağlanacak gelirler

e) Parti yayınlarından sağlanacak gelirler

f) Üye Kimlik Kartı, Parti Defteri ve makbuzlar gibi basılı evrakın satışından elde edilecek gelirler,

g) Partice düzenlenecek Balo, Eğlence, Kültür ve Sanat etkinlikleri gibi gösteri çalışmalarından elde edilecek gelirler.

h) Parti mal varlığından elde edilecek gelirler.

i) Devlet yardımı ve Siyasi Partiler yasasının 110. Maddesi uyarınca partiye intikal edecek mallar, doğmuş ve doğacak hak ve alacaklar.

j) Partili Belediye Başkanları ile Belediye ve İl Genel Meclisleri Üyeleri'nin grup ödentileri

k) Gerçek ve Tüzel kişilerce Partiye yapılacak ayni ve nakti bağışlar.

Parti mal varlığından elde edilecek gelirler dışında parti gelirlerinden, vergi, resim ve harç **ödenmez.**

Yukarıda yazılı gelirler Partinin hangi birimince ve kimin eliyle sağlanmış olursa olsun parti tüzel kişiliğine aittir.

Gelirler, Merkez Yürütme Kurulu'na bastırılacak ve seri numaraları genel merkezde kayıtlı dipkoçanlı makbuzlar karşılığında alınır. Parti örgütü, aldığı ve kullandığı makbuzlar dolayısıyla Merkez Yürütme Kurulu'na karşı sorumludur.

Partice; üyelere, gerçek ve tüzel kişilere hiçbir şekilde borç verilemez.

Partinin mali işleri ve bu tüzükte söz edilmeyen diğer hususlar, "Parti Hesap İşleri Yönetmeliği" ile belirlenir.

SİYASİ AHLAK KURALLARI

Madde 71-

a) SHP üyeliği bir ayrıcalıktır. Parti, tüm üyelerinden yalnızca parti faaliyetleri içerisinde değil, tüm yaşam alanlarında bu ayrıcalığın farkında olarak davranmalarını bekler

b) SHP'nin Genel Başkanı, Parti Meclisi Üyeleri, Milletvekilleri, Bakanları ile İl-İlçe Başkanları ve Belediye Başkanları, Belediye Meclisi ve İl Genel Meclisi Üyeleri görevlerine başladıklarında "Servet Beyanında" bulunmakla yükümlüdürler. Servet Beyannameleri usulüne uygun biçimde Genel Başkanlığa verilir.

c) Partinin girdiği her genel seçimi takip eden (3) ay içerisinde, İlçe Kongreleri, İl Kongreleri ve Kurultay toplanır ve seçim sonuçlarını değerlendirir. Ara seçimlerden sonra ise ara seçimlerin yapıldığı yerlerde bu değerlendirme yapılır. Gerekirse her düzeyde örgüt birimlerinin seçimleri yenilenir.

d) Partinin bir önceki seçimlere göre başarısız bir sonuç alması durumunda, Genel Başkan ve Parti Meclisi, Kurultayı toplantıya çağırarak görevden çekilir.

Madde 72-

Tüzüğün 5-6-12-17-20-26-29-32-33-38-51 ve 72. maddeleri Kurultayın yada yasaların verdiği yetki çerçevesinde tüzük değişikliği yapabilecek kurulların 3/5 çoğunluğunun gizli kabul oylarıyla değiştirilebilir.

GEÇİCİ MADDELER VE YÜRÜRLÜK MADDELERİ

Geçici Madde 1- Kuruluş evrakının İçişleri Bakanlığı'na verilmesinden ve partinin tüzel kişilik kazanmasından sonra Kurucular Kurulu toplanarak gizli oyla Genel Başkanı, Genel Sekreteri, Merkez Disiplin Kurulu Üyeleri'ni ve Merkez Yürütme Kurulu'nu seçer. Bu Merkez Yürütme Kurulu içinden gene gizli oyla Genel Sayman'ı seçer.

Kurucular Kurulu, Kurultaya kadar Kurultayın görevlerini yapar ve yetkilerini kullanır.

Geçici Madde 2- İlçe ve İl Örgütleri kuruluncaya kadar, ilçelerde ve illerde partiye üye olmak isteyenler, başvurularını Genel Sekreter'liğe yaparlar. Başvurular Merkez Yürütme Kurulu'nda görüşülür ve "MYK Kararıyla Üye Yazma" maddesi uyarınca işlem yapılır. Birinci Olağan Kurultaya kadar partiye üyelik kaydı yaptıranlardan, sivil toplum örgütüne üye olduklarını gösterir belge aranmaz. İlk kurultaya kadar asıl üyeliğe kabul yetkisi Merkez Yürütme Kurulu'nundur. Bu maddeye göre üye

olanlar 1.Olağan Kurultay'dan itibaren en geç 6 ay içinde tüzüğün 6. maddesindeki koşulları yerine getirmedikleri takdirde asıl üyelik haklarını kaybederler.

Geçici Madde 3- Tüzükte sözü edilen tüm yönetmelikler kuruluştan itibaren en geç 6 ay içinde hazırlanarak Parti Meclisi'nin onayına sunulur.

Geçici Madde 4- Kuruluşu izleyen İlçe, İl Kongreleri ile Kurultay, Siyasi Partiler Yasası'nın seçimlere katılmamış partilerle ilgili hükümleri, MYK kararları ve genelgeleri doğrultusunda yapılır.

Geçici Madde 5- Gerek duyulan yerlerde partinin yurtdışı temsilcilikleri oluşturulur. Bu temsilciliklerin kuruluşu, çalışma esasları, diğer parti organlarıyla ilişkileri ve denetim usulleri bir yönetmelikle belirlenir.

Geçici Madde 6- İlk Kurultaya kadar Parti Meclisi 150 üyeden oluşur. Bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce seçilmiş olan Genel Sekreter ve MYK Üyeleri Parti Meclisi'nin seçilmiş üyeleri sayılır. Bu sayıyı 150'ye tamamlamak için Kurucular Kurulu kendi içinden ve/veya Parti Üyeleri arasından gizli oy ile 134 kişiyi Parti Meclisi Üyeliği'ne seçer.

YÜRÜRLÜK MADDESİ

Bu tüzük Parti kuruluş dilekçesi İçişleri Bakanlığına verilip alındı belgesi alındıktan sonra yürürlüğe girer.

SHP GENEL MERKEZİ

Turan Güneş Bulvarı 91. Sokak No: 11 Çankaya / ANKARA

Tel: 0.312. 442 50 51 - Fax: 0.312. 442 12 22

www.shp.org.tr

e-mail: shp@shp.org.tr